

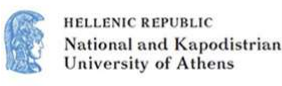
Έκθεση για την Αξιολόγηση και τη διαδικασία διασφάλισης ποιότητας

(Πνευματικό προϊόν 3)

Συντονιστής Οργανισμός

Συμμετέχοντες Οργανισμοί

Συγγραφείς

Søren Willert & Katrine Ablidgaard

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Project Number: [2019-1-EL01-KA203-062449]1

1 Εισαγωγή

1.1. Ο γενικός στόχος της έκθεσης και η ομάδα στόχος

Η παρούσα έκθεση βασίζεται σε επαγγελματικές εμπειρίες και δεδομένα που συγκεντρώθηκαν από τους συγγραφείς ενώ λειτουργούσαν ως ομάδα αξιολογητών στο πρόγραμμα STEP UP-DC με σκοπό να λειτουργήσει ως παρακαταθήκη. Προορίζεται να χρησιμεύσει ως πηγή έμπνευσης για επαγγελματικές ομάδες που, με έμπνευση από το εκπαιδευτικό αποτέλεσμα του έργου STEP UP-DC, συμμετέχουν σε τοπικά έργα που προορίζονται να προωθήσουν αξίες και πρακτικές που σχετίζονται με τις ΙΔΠ σε εκπαιδευτικά περιβάλλοντα.

Εν συντομία, το έργο STEP UP-DC (Project Number: [2019-1-EL01-KA203-062449]) επιχειρεί να συνδέσει τις Ικανότητες για Δημοκρατικό Πολιτισμό (ΙΔΠ), όπως έχουν δημιουργηθεί από το Συμβούλιο της Ευρώπης, με την κατάρτιση των εκπαιδευτικών, ιδιαίτερα την Αρχική Κατάρτιση Εκπαιδευτικών και τη Συνεχιζόμενη Επαγγελματική Ανάπτυξη. Πρόκειται ουσιαστικά για μια καινοτόμο παρέμβαση στο Πρόγραμμα Πρακτικής Άσκησης (ΠΠΑ) για φοιτητές/τριες και εν ενεργεία εκπαιδευτικούς (προσχολική, πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση).

Το 2018 το Συμβούλιο της Ευρώπης δημοσίευσε το τρίτομο Πλαίσιο Αναφοράς Ικανοτήτων για Δημοκρατικό Πολιτισμό (ΠΑΙΔΠ). Το ΠΑΙΔΠ έχει ως στόχο να χρησιμεύσει ως «όργανο που βοηθά στην έμπνευση ατομικών προσεγγίσεων για τη διδασκαλία των ικανοτήτων για τον δημοκρατικό πολιτισμό»¹. Το ΠΑΙΔΠ έχει χρησιμεύσει ως βασική πλατφόρμα ανάπτυξης και πρακτικής στο έργο STEP UP-DC. Με βάση αυτό το έργο στοχεύει στην κάλυψη της υπάρχουσας ανάγκης για πιο συνεκτικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνίες, που επιτρέπουν στους πολίτες να διαδραματίσουν ενεργό ρόλο στη δημοκρατική ζωή. Καλύπτει την υπάρχουσα ανάγκη εισαγωγής της εκπαίδευσης για τις ΙΔΠ στην εκπαίδευση, διαδίδοντας ταυτόχρονα το εκπαιδευτικό μοντέλο ΙΔΠ στην εκπαίδευση των χωρών της Ευρώπης (Council of Europe, 2018). Περιλαμβάνει την ανάπτυξη και εφαρμογή Επιμορφωτικού Προγράμματος (ΕΠ) και την Πιστοποίησή του για τη διδασκαλία των ΙΔΠ κατά τη διάρκεια της ΠΠΑ των φοιτητών/τριών και την επιμόρφωση των εν ενεργεία εκπαιδευτικών. Προκειμένου να επιτευχθεί αυτό, παρέχει τη δημιουργία ενός ιστότοπου Ανοικτών Εκπαιδευτικών Πηγών, με στόχο την υποστήριξη και τη διάδοση υλικού/αποτελεσμάτων του έργου σε όλη την Ευρώπη².

Στο έργο συμμετέχουν έξι εταίροι. Τέσσερα πανεπιστήμια συμμετέχουν στο σχεδιασμό και την πιλοτική δοκιμή του Επιμορφωτικού Προγράμματος που βασίζεται στο ΠΑΙΔΠ:

- Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο, Αθήνα, Ελλάδα (ΕΚΠΑ): Δευτεροβάθμια εκπαίδευση, Ανθρωπιστικές Επιστήμες, Συντονιστής του έργου
- Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος, Ελλάδα (Παν. Θεσσαλίας): Προσχολική εκπαίδευση

¹ ΠΑΙΔΠ, vol. 1, σ.8.

² Βλ. Αίτηση, KA203-9CC464DE-EN.pdf, σ. 3.

- Πανεπιστήμιο Λευκωσίας, Λευκωσία, Κύπρος (Παν. Λευκωσίας): Δημοτική εκπαίδευση
 - Πανεπιστήμιο Leeds Beckett, Leeds, Ηνωμένο Βασίλειο (LBU): Δευτεροβάθμια εκπαίδευση, θέματα STEM
- Δύο εταίροι παρείχαν υποστήριξη με βάση την εξειδικευμένη επαγγελματική εμπειρία τους στους τέσσερις εταίρους σχεδιασμού και πιλοτικών εφαρμογών:
- Ευρωπαϊκό Κέντρο Wergeland, Όσλο, Νορβηγία (EWC): Διεθνής οργανισμός ειδικός στον σχεδιασμό και την εφαρμογή εκπαιδευτικών προγραμμάτων ΙΔΠ
 - AGORA, Κοπεγχάγη, Δανία (AGORA): Συνεταιρισμός συμβούλων, εμπειρογνώμονες αξιολόγησης και αποτίμησης.

1.2 Αξιολόγηση, αποτίμηση και διασφάλιση ποιότητας ως έννοιες και ως μέρος της εφαρμογής του έργου

Σύμφωνα με το ΠΑΙΔΠ (τόμος 3, σ. 53) η «αξιολόγηση» αναφέρεται στη συστηματική περιγραφή και/ή μέτρηση της αποτελεσματικότητας ενός εκπαιδευτικού συστήματος, ιδρύματος ή προγράμματος, ενώ η «αποτίμηση» αναφέρεται στη συστηματική περιγραφή και/ή μέτρηση επίπεδο επάρκειας ή επίδοσης ενός φοιτητή/τριας. Η αξιολόγηση και η αποτίμηση συνδέονται γιατί τα αποτελέσματα των αποτιμήσεων μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως ένα στοιχείο μιας αξιολόγησης.

Σύμφωνα με την American Society for Quality, η διασφάλιση ποιότητας μπορεί να γίνει κατανοητή ως «όλες οι προγραμματισμένες και συστηματικές δραστηριότητες (...) που μπορεί να αποδειχθούν ότι παρέχουν έμπιστες αποδείξεις ότι ένα προϊόν ή μια υπηρεσία θα πληροί τις απαιτήσεις ποιότητας»³. Στην περίπτωση του STEP UP-DC οι «απαιτήσεις ποιότητας» του έργου STEP UP-DC είναι στενά συνδεδεμένες με την πλατφόρμα πρακτικής του ΠΑΙΔΠ, όπως έχουν αναπτυχθεί στους τόμους που έχει εκδόσει το Συμβούλιο της Ευρώπης. Η διαδικασία διασφάλισης ποιότητας του έργου οργανώθηκε και παρουσιάζεται με τέτοιο τρόπο ώστε να παρέχει εμπιστοσύνη στους μελλοντικούς χρήστες του προγράμματος επιμόρφωσης, πιστοποίησης και ανοιχτών πηγών ότι με τη χρήση τους οι εκπαιδευτικές αξίες που βασίζονται στο ΠΑΙΔΠ πράγματι ενισχύονται.

Στο έργο, η AGORA ήταν ο υπεύθυνος εταίρος του έργου για την αποτίμηση, την αξιολόγηση και τη διαδικασία διασφάλισης ποιότητας. Βασικά, η αξιολόγηση της ποιότητας των δραστηριοτήτων του έργου οργανώθηκε με διαμορφωτικό σκοπό, που σημαίνει ότι τα προκαταρκτικά αποτελέσματα αξιολόγησης ανατροφοδοτούνταν, σε συνεχή βάση, στους εταίρους του σχεδίου και υλοποίησης του έργου, ώστε να χρησιμοποιηθούν ως περαιτέρω παρακολούθηση των δραστηριοτήτων του έργου. Στην πράξη, ο εταίρος της AGORA τοποθετήθηκε ως ημι-εξωτερική ομάδα αξιολογητών, πράγμα που σημαίνει ότι:

1) δεν συμμετείχαν στη λήψη αποφάσεων, στη σχεδίαση των ενοτήτων ή στην υλοποίησή τους στο πλαίσιο

³ Coleman Sr, L.B. (eds.). (2020). *The ASQ Certified Quality Auditor Handbook* (5th ed). ASQ Quality Press. Retrieved 26 Nov. 2022 from <https://asq.org/quality-resources/quality-assurance-vs-control>

του έργου.

2) από την αρχή μέχρι το τέλος του χρόνου εκτέλεσης του έργου, έβλεπαν τους εαυτούς τους και θεωρούνταν ως γνήσιοι συνεργάτες του έργου.

Έτσι, ήταν παρόντες ως συμμετέχοντες παρατηρητές σε συναντήσεις εταίρων, παρήγαγαν και μοιράστηκαν σημειώσεις αξιολογητών από αυτές τις συναντήσεις, συμμετείχαν σε αναστοχαστικούς διαλόγους με τον συντονιστή και τους εταίρους του έργου, κατέβαλαν προσπάθειες να διαμορφώσουν μια κουλτούρα αξιολόγησης εντός του έργου και να πραγματοποιήσουν το έργο οι συνεργάτες όσο το δυνατόν πιο αυτοαξιολογούμενοι. Εν συντομία:

Προσπάθησαν να κάνουν την αξιολόγηση χρήσιμη⁴.

Η μέθοδος αξιολόγησης που χρησιμοποιείται ονομάζεται αξιολόγηση επίδρασης (*impact evaluation*)⁵. Η αξιολόγηση επιπτώσεων στοχεύει, όχι μόνο στη μέτρηση του κατά πόσο μια δεδομένη παρέμβαση επιτυγχάνει τους στόχους της, αλλά και στο εάν ή σε ποιο βαθμό η λογική των μέσων στην οποία βασίζεται η παρέμβαση φαίνεται να είναι έγκυρη. Όπως ήδη επισημάνθηκε, στο STEP UP- DC, η λογική μέσου στην οποία βασίζεται το έργο αποτελείται από παραμέτρους αξίας και πρακτικής που προέρχονται από το ΠΑΙΔΠ. Ως εκ τούτου, όπως θα γίνει φανερό, οι δραστηριότητες αξιολόγησης του έργου βασίζονται σε μεγάλο βαθμό σε κριτήρια που προέρχονται από το ΠΑΙΔΠ.

1.3 Δείκτες ποιότητας που σχετίζονται με δραστηριότητες αξιολόγησης και διασφάλισης ποιότητας

Το ΠΑΙΔΠ, στον τόμο 3, ασχολείται με τις «ΙΔΠ και αξιολόγηση». Το κεφάλαιο παρουσιάζει έξι αρχές αξιολόγησης που προορίζονται να διασφαλίσουν ότι οι δραστηριότητες εκπαιδευτικής αξιολόγησης είναι «αποδεκτές από τους φοιτητές/τριες». Δεδομένου ότι το STEP UP-DC έχει το ΠΑΙΔΠ ως πλατφόρμα ανάπτυξης, χρησιμοποιούμε αυτές τις αρχές ως ποιοτικό μέτρο για τις δραστηριότητες αξιολόγησης του έργου.

1.3.1 Εγκυρότητα

"Μια έγκυρη αξιολόγηση είναι αυτή που αξιολογεί αυτό που υποτίθεται ότι πρέπει να αξιολογήσει." (ΠΑΙΔΠ, τόμος 3, σελ. 54) Στο έργο, η βέλτιστη εγκυρότητα έχει εξασφαλιστεί με τα εξής μέσα: Το έργο έχει ως βάση το ΠΑΙΔΠ και την εκπαιδευτική πλατφόρμα των ικανοτήτων και της εφαρμογής τους. Χρησιμοποιώντας το μοντέλο ικανοτήτων ΠΑΙΔΠ (τόμος 1, σελ. 38) το πρόγραμμα υιοθετεί ένα βασικό συνολικό κριτήριο αξιολόγησης για την αυτοαξιολόγηση του εκπαιδευόμενου σχετικά με τα αποτελέσματα της μάθησης κάθε ενότητας του ΕΠ. Επιπλέον, όλα τα Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα (ΠΜΑ) της ενότητας επικυρώνονται μέσω δεικτών ΠΑΙΔΠ.

1.3.2 Αξιοπιστία

⁴Patton, M Q. (2008). *Utilization-Focused Evaluation* (4th ed.), Sage.

⁵Spehrlich, S & Frölich, M. (2019). *Impact evaluation*. Cambridge University Press

"Αξιοπιστία σημαίνει ότι μια αξιολόγηση πρέπει να παράγει αποτελέσματα που είναι συνεπή και σταθερά." (ΠΑΙΔΠ, τόμος 3, σελ. 55) Η αξιοπιστία τίθεται σε κίνδυνο εάν τα δεδομένα αξιολόγησης συλλέγονται σε περιβάλλοντα όπου στιγμιαία προσωπικοί παράγοντες μπορεί να προκαλέσουν αλλοίωση των δεδομένων της αξιολόγησης. Στην περίπτωση του STEP UP-DC, όλες οι αξιολογήσεις που γίνονται από το προσωπικό του έργου βασίζονται σε γραπτά, και επομένως σταθερά, εργαλεία αξιολόγησης.

1.3.3 Αμεροληψία

Σύμφωνα με το ΠΑΙΔΠ, «Αμεροληψία σημαίνει ότι η αξιολόγηση πρέπει να είναι δίκαιη και δεν πρέπει να ευνοεί ή να μειώνει κάποια συγκεκριμένη ομάδα». Όσον αφορά τα ζητήματα αμεροληψίας στο έργο, μεγάλο μέρος της εργασίας αξιολόγησης δεν αποσκοπεί στο να βάλει ετικέτες ποιότητας στους φοιτητές, αλλά να αποκαλύψει – και έτσι να αξιολογήσει – την εκπαιδευτική και σχετική με τις ΙΔΠ ποιότητα του διδακτικού υλικού του ΕΠ. Σε τέτοιες περιπτώσεις η αμεροληψία δεν έχει καμία σημασία. Ωστόσο, δύο πρακτικές εσωτερικής αξιολόγησης του έργου, συγκεκριμένα όσον αφορά την πρακτική άσκηση και την πιστοποίηση, διερευνούν πράγματι τις προσωπικές-επαγγελματικές ικανότητες των φοιτητών/τριών σε αυτό το στάδιο του ταξιδιού τους, για να γίνουν πλήρως μορφωμένοι εκπαιδευτικοί. Εφόσον οι διαδικασίες αξιολόγησης είναι αξιόπιστες και εκτελούνται με τον δέοντα σεβασμό (βλ. παρακάτω), δεν θεωρούμε, υπό αυτές τις συνθήκες, μια λιγότερο ευνοϊκή ανατροφοδότηση αξιολόγησης ως έκφραση μεροληψίας. Επιπλέον, το γεγονός ότι οι απαντήσεις στα γραπτά ερωτηματολόγια διατηρήθηκαν ανώνυμες μπορεί να θεωρηθεί ως ένας ακόμη παράγοντας διασφάλισης της αμεροληψίας.

1.3.4 Διαφάνεια

Η διαφάνεια αφορά στην παροχή στον αξιολογούμενο πληθυσμό «σαφών και ακριβών πληροφοριών σχετικά με την αξιολόγηση» (ΠΑΙΔΠ . Τόμος 3, σελ. 56). Δίνουμε μεγάλη προσοχή σε αυτή την πτυχή της αξιολόγησης δίνοντας σαφείς, λεπτομερείς οδηγίες που εξηγούν τον σκοπό, πρώτα στην αρχή κάθε γραπτού εργαλείου αξιολόγησης και μετά στην αρχή κάθε νέας ομάδας στοιχείων του ερωτηματολογίου. Πιστεύουμε ότι η διαφάνεια βοηθήθηκε από το γεγονός ότι ο υπεύθυνος για την αξιολόγηση εταίρος, δηλαδή η AGORA, δεν εργάστηκε μόνος του στην κατασκευή εργαλείων αξιολόγησης. Συνήθως, και με βάση τις συζητήσεις με τον συντονιστή του Έργου και/ή τους εταίρους, η AGORA ετοίμαζε προσχέδιο υλικού το οποίο στη συνέχεια προσαρμόζονταν περαιτέρω και βελτιωνόταν μέσω των σχολίων των εταίρων και των περαιτέρω συζητήσεων. Τέτοιες διαδικασίες βοήθησαν στην εξομάλυνση των πολιτισμικών διαφορών μεταξύ της AGORA, με έδρα τη Δανία και με επαγγελματική ταυτότητα βασισμένη κυρίως σε συμβουλευτικές υπηρεσίες σε οργανισμούς, και άλλων εταίρων, που βρίσκονται στην Ελλάδα, την Κύπρο, το Ηνωμένο Βασίλειο και τη Νορβηγία και με επαγγελματική ταυτότητα βασισμένη κυρίως στην εκπαίδευση.

1.3.5 Πρακτικότητα

Η πρακτικότητα αφορά τη χρήση εργαλείων αξιολόγησης που είναι «εφικτά, δεδομένων των πόρων, του χρόνου και των πρακτικών περιορισμών που ισχύουν» (ΠΑΙΔΠ . Τόμος 3, σελ. 56). Γνωρίζουμε ότι τα ερωτηματολόγια που ζητήσαμε από τους εκπαιδευτικούς να συμπληρώσουν ήταν αρκετά ογκώδη. Ωστόσο, είναι επίσης γεγονός ότι όλα τα άτομα που εμπλέκονται στην εργασία αξιολόγησης είναι επίσης προσωπικά αφοσιωμένα και ενεργά εμπλεκόμενα μέλη του έργου και έντονο ενδιαφέρον για αυτό. Ακόμη, οι συμμετέχοντες φοιτητές έχουν επαγγελματικά ενδιαφέροντα να βοηθήσουν το έργο να πετύχει τις προσπάθειές του. Για τέτοιους λόγους, θεωρήσαμε θεμιτό να τους ζητήσουμε, φυσικά, εντός λογικών ορίων, να αφιερώσουν λίγο χρόνο στη βελτίωση του έργου αξιολόγησης.

1.3.6 Σεβασμός

Το ΠΑΙΔΠ παρατηρεί ότι (για προφανείς λόγους) η αρχή του σεβασμού είναι «ιδιαίτερης σημασίας στο πλαίσιο της ανάπτυξης ικανοτήτων για τη δημοκρατική κουλτούρα». Ανατρέχοντας στις δραστηριότητες αξιολόγησης του έργου, δεν βρίσκουμε ίχνη ασέβειας στους τρόπους με τους οποίους έχουμε μεταφράσει την επαγγελματική μας ατζέντα σε πρακτική αξιολόγησης. Αντίθετα, διαπιστώνουμε ότι δείξαμε σεβασμό τόσο στους φοιτητές όσο και στους μέντορες, με έμμεσα περισσότερο από άμεσα μέσα, τονίζοντας τη σημασία της συμβολής τους στη βελτίωση του έργου και αναγνωρίζοντας το έργο τους με παροχή πιστοποιητικών και αναγνώρισης στο τελικό συνέδριο.

2 Δραστηριότητες αξιολόγησης, αποτίμησης και διασφάλισης ποιότητας: Το γενικό πλαίσιο

2.1 Το σχέδιο για την αξιολόγηση

Στη βιβλιογραφία αξιολόγησης γίνεται μια κλασική διάκριση μεταξύ αθροιστικής και διαμορφωτικής αξιολόγησης⁶. Η αθροιστική (Summative) αξιολόγηση αποτελεί περιγραφή ή/και μέτρηση του βαθμού στον οποίο το υπό αξιολόγηση πρόγραμμα, τελικά, έχει επιτύχει τους στόχους του. Όπως περιγράφηκε παραπάνω, η διαμορφωτική αξιολόγηση χρησιμοποιεί συνεχή αξιολογική ανατροφοδότηση για να υποστηρίξει τους εταίρους του έργου στην παρακολούθηση των δραστηριοτήτων του έργου σε συμφωνία με τους στοχευμένους στόχους. Η πρακτική αξιολόγησης που βασίζεται σε 1) διαμορφωτική αξιολόγηση και 2) αξιολόγηση της επίδρασης συνεπάγεται ότι οι δραστηριότητες αξιολόγησης εφαρμόζονται σε όλες τις φάσεις του έργου και με σκοπό τη σταδιακή απόκτηση σαφέστερης κατανόησης των σχετικών κριτηρίων αξιολόγησης καθώς και των δεικτών ποιότητας. Ως εκ τούτου, οι δραστηριότητες υλοποίησης και αξιολόγησης του έργου αλληλοσυνδέονται – και η διαπλοκή τους αντιστοιχεί στη διαδικασία διασφάλισης ποιότητας του έργου.

Σύμφωνα με την εφαρμογή, αυτή η διασφάλιση ποιότητας έπρεπε να επιτευχθεί ως εξής:

Περίοδος	Δραστηριότητα
Νοέμβριος 2019	συνάντηση: Δημιουργείται η ομάδα έργου. Ο αξιολογητής εκπονεί σχολιασμό και παρέχει ανατρ
Νοέμβριος 2019 => Φεβρουάριος 2020	Ο αξιολογητής επεξεργάζεται εργαλεία συλλογής δεδομένων για την Ανάλυση Αναγκών. Η Ανάλυση Αναγκών είναι χρήσιμη για τον εντοπισμό πιθανών σχετικών κριτηρίων αξιολόγησης
Μάρτιος 2020	Η συνάντηση έργου E1, που σχεδιάστηκε και διευθύνεται από το Ευρωπαϊκό Κέντρο Wergeland, ενεργοποιεί τις δραστηριότητες σχεδιασμού για τη δημιουργία του διδακτικού υλικού. Ο αξιολογητής είναι συμμετέχων παρατηρητής και παρέχει ανατροφοδότηση με διαμορφωτική πρόθεση

⁶ ΠΑΙΔΠ, vol. 3, σ. 62.

Μάρτιος 2020 => Οκτώβριος 2020	Πραγματοποιούνται δραστηριότητες σχεδιασμού για τη δημιουργία διδακτικού υλικού για το Επιμορφωτικό Πρόγραμμα. Ο αξιολογητής είναι συμμετέχων παρατηρητής και παρέχει ανατροφοδότηση με διαμορφωτική πρόθεση
Οκτώβριος 2020	Η συνάντηση Ε2 του έργου σχεδιάζεται και διευθύνεται από τον αξιολογητή και στοχεύει στη θέσπιση κοινών διαδικασιών αξιολόγησης μεταξύ των εταίρων.
Οκτώβριος 2020 => Μάρτιος 2021	Πιλοτική εφαρμογή Επιμορφωτικού Προγράμματος σε Ελλάδα, Κύπρο και Η.Β. Ο αξιολογητής λαμβάνει την ημερομηνία αξιολόγησης σε τρέχουσα βάση
Μάρτιος 2021 => Αύγουστος 2021	Η αξιολόγηση των πιλοτικών εφαρμογών οδηγεί στην τελική ανάπτυξη του Επιμορφωτικού Προγράμματος
Σεπτέμβριος 2021 => Απρίλιος 2022	Ο αξιολογητής είναι μέρος των δραστηριοτήτων διάδοσης

2.2 Υλοποίηση δραστηριοτήτων αποτίμησης

Σε μια προοπτική αξιολόγησης, τα κριτήρια αποτίμησης του STEP UP-DC προέρχονται βασικά από το κείμενο της αίτησης που εξασφάλισε χρηματοδότηση για το έργο. Ωστόσο, η αίτηση έργου γράφτηκε σε ένα χρονικό και κοινωνικό πλαίσιο όπου οι πραγματικές συνθήκες και συνθήκες που θα μπορούσαν να επηρεάσουν την πορεία του έργου ήταν άγνωστες. Όπως συμβαίνει σε όλα αυτά τα έργα, η διαχείριση του έργου έχει επομένως ανατεθεί να επιτύχει τη βέλτιστη ισορροπία μεταξύ 1) της τήρησης των ιδεών που διατυπώνονται στο κείμενο της αίτησης και 2) της βούλησης να λάβει μέτρα προσαρμογής που στοχεύουν στον βέλτιστο χειρισμό τέτοιων περισσότερων ή λιγότερο απρόβλεπτων και προβλέψιμων γεγονότων του πραγματικού κόσμου που ενδέχεται να επηρεάσουν το έργο με αρνητικό ή θετικό τρόπο.

Στο έργο STEP UP-DC, ένα απρόβλεπτο πραγματικό γεγονός, δηλαδή η πανδημία Covid19, έβαλε την τεράστια σφραγίδα του στην πορεία ανάπτυξης του έργου, πράγμα που σημαίνει ότι το παραπάνω χρονοδιάγραμμα έπρεπε να αναθεωρηθεί. Η διάρκεια του έργου παρατάθηκε κατά οκτώ μήνες, με τους 30 μήνες να εκτείνονται σε 38. Όσον αφορά την ουσία του έργου, έπρεπε να εισαχθούν πολλές προσαρμοστικές αλλαγές – και αυτές οι προσαρμοστικές αλλαγές επηρέασαν επίσης αναγκαστικά το στυλ αξιολόγησης του εταίρου AGORA.

Κατά τη διάρκεια των τεσσάρων μηνών, ξεκινώντας από την εναρκτήρια συνάντηση, τέλη Νοεμβρίου 2019, και τελειώνοντας με την έναρξη της πανδημίας, στα μέσα Μαρτίου 2020, το στυλ εργασίας του συνεργάτη AGORA ήταν πλήρως σύμφωνο με τις απαιτήσεις εφαρμογής όπως περιγράφονται παραπάνω. Κατά τη διάρκεια των επόμενων 16 μηνών, δηλαδή μέχρι τις αρχές Σεπτεμβρίου 2021, οι συνθήκες του κορωνοϊού έβαλαν κάποια φρένα στις ευκαιρίες μας για την εφαρμογή ενός διαμορφωτικού τρόπου εργασίας. Η διαδικασία για την κατασκευή διδακτικού υλικού έπρεπε να επανεξεταστεί. Σύμφωνα με την αίτηση του έργου, η κατασκευή του διδακτικού υλικού επρόκειτο να πραγματοποιηθεί μέσω μιας κοινής διαδικασίας εταίρων, υποβοηθούμενη από ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα που διεξήγαγε ο εταίρος EWC και

αποτελούμενο από 10 ημέρες εκπαίδευσης, συμπληρωμένη με ηλεκτρονική υποστήριξη για τους τέσσερις συνεργάτες. Δεδομένου ότι οι συναντήσεις διά ζώσης ήταν ανέφικτες, μια τέτοια από κοινού διαδικασία έπρεπε να αντικατασταθεί από μια διαδικασία που στηρίζεται πολύ περισσότερο στα διαδικτυακά κανάλια επικοινωνίας. Κατά τη διάρκεια αυτών των 16 μηνών, ο σχεδιασμός του έργου σε μεγάλη κλίμακα επιτεύχθηκε κυρίως μέσω ταχυδρομικής ή τηλεφωνικής επικοινωνίας μεταξύ του συντονιστή του έργου και των εταίρων. Ως ένα σημαντικό αποτέλεσμα αυτών των διαπραγματεύσεων, δημιουργήθηκε ο Οδηγός για το σχεδιασμό της ενότητας, που αναλύεται στην ενότητα 5 σχετικά με τους δείκτες ποιότητας. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, η άμεση επαφή του εταίρου AGORA με τις εργασίες σχεδιασμού του ΕΠ, βασισμένη στην παρατήρηση συμμετεχόντων, έπρεπε να αντικατασταθεί από πιο έμμεσες φόρμες επικοινωνίας, όπως ανταλλαγές αλληλογραφίας, διαδικτυακές συναντήσεις έργου, διαδικτυακές συζητήσεις με τον συντονιστή του έργου, συνεντεύξεις με μέλη της ομάδας έργου. Αυτοί οι περιορισμοί όσον αφορά τη μορφοποίηση, ωστόσο, δεν μείωσαν σε καμία περίπτωση την τήρηση του τρόπου εργασίας του εταίρου της AGORA σύμφωνα με την αξιολόγηση επίδρασης (impact evaluation).

2.3 Μεθοδολογία αξιολόγησης

Οι μέθοδοι αξιολόγησης περιλαμβάνουν τη συλλογή ποσοτικών και ποιοτικών δεδομένων. Εφαρμόστηκαν ποσοτικά εργαλεία αξιολόγησης (ερωτηματολόγια) ως μέσο διασφάλισης της αξιοπιστίας. Ποιοτικά δεδομένα, με τη μορφή συνεντεύξεων καθώς και ανοικτών ερωτήσεων στα ερωτηματολόγια, συλλέχθηκαν ως μέσο για την απόκτηση λεπτών γνώσεων σχετικά με τις (προσδοκώμενες) αλλαγές νοοτροπίας που επιτεύχθηκαν από το ΕΠ - από τους/τις φοιτητές/τριες καθώς και από τους/τις εκπαιδευτικούς.

2.4 Αξιολόγηση, ερωτώμενοι και εργαλεία αξιολόγησης

Τέσσερις διαφορετικές ομάδες ενδιαφερομένων συνέβαλαν στη συλλογή των δεδομένων αξιολόγησης:

- Απαντώντας σε ανώνυμα ερωτηματολόγια, οι φοιτητές/τριες, μελλοντικοί εκπαιδευτικοί, στην Ελλάδα, την Κύπρο και το Ηνωμένο Βασίλειο έκαναν προσωπικές εκτιμήσεις της βιωμένης ανάγκης για προώθηση της διδασκαλίας με βάση τις ΙΔΠ.
- Μέσω προφορικών και γραπτών απαντήσεων σε συνεντεύξεις και με βάση την πιλοτική δοκιμή του υλικού του ΕΠ, τα μέλη της ομάδας έργου STEP UP-DC προέβησαν σε προσωπικές αξιολογήσεις 1) της βιωμένης εκπαιδευτικής αξίας του ΕΠ, 2) των προσωπικών-επαγγελματικών κερδών τους από την πιλοτική δοκιμή.
- Απαντώντας σε ανώνυμα ερωτηματολόγια, οι φοιτητές/τριες που συμμετείχαν στο ΕΠ έκαναν προσωπικές αξιολογήσεις 1) του μαθησιακού αντίκτυπου του ΕΠ σε σχέση με τις ΙΔΠ, 2) της εκπαιδευτικής αξίας των μεμονωμένων ενοτήτων του ΕΠ.
- Απαντώντας σε ανώνυμα ερωτηματολόγια, οι μέντορες της πρακτικής άσκησης αξιολόγησαν τη διδακτική επίδοση των φοιτητών/τριών του STEP UP-DC καθώς και τα δικά τους πιθανά επαγγελματικά οφέλη από τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα STEP UP-DC και τη συμβολή τους σε αυτό.
- Απαντώντας σε ανώνυμα ερωτηματολόγια, τα μέλη της ομάδας που ήταν υπεύθυνα για τη διδασκαλία των ενοτήτων 1-6 του ΕΠ αξιολόγησαν την εκπαιδευτική αξία των εργαστηριακών δραστηριοτήτων που περιλαμβάνονταν στις μεμονωμένες συνεδρίες.
- Οι φοιτητές/τριες που ολοκλήρωσαν το ΕΠ έλαβαν πιστοποίηση απαντώντας σε διάφορα τεστ που αξιολογούν τη μάθησή τους σε σχέση με τις ΙΔΠ. Αυτές οι δραστηριότητες πιστοποίησης χρησίμευσαν επίσης ως πιλοτική δοκιμή της διαδικτυακής διαδικασίας πιστοποίησης μέσω της που θα τοποθετηθεί στην πλατφόρμα επιμόρφωσης του έργου (<https://training.stepup-dc.eu/>) - βλ. IO4.

3 Δεδομένα αξιολόγησης και αποτελέσματα αξιολόγησης

Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζονται τα ευρήματα της ανάλυσης των δεδομένων από τις προαναφερθείσες δραστηριότητες αξιολόγησης, αναδεικνύοντας τη διασφάλιση της ποιότητας της υλοποίησης του έργου, καθώς και τη σχέση με τους δείκτες διασφάλισης ποιότητας του έργου και, γενικότερα, των εκπαιδευτικών έργων όπως το STEP UP-DC.

3.1 Αξιολόγηση σε σχέση με την ανάλυση αναγκών

Η Ανάλυση "Αναγκών" αποσκοπεί στη διερεύνηση του βαθμού στον οποίο η εκπαιδευτική κοινότητα ενός κράτους διαβλέπει την πιθανή αξία της εισαγωγής προγραμμάτων διδασκαλίας με βάση τις ΙΔΠ. Είναι δεδομένο ότι η Ανάλυση Αναγκών υποδεικνύει συγκεκριμένα χαρακτηριστικά τα οποία μπορούν να προσθέσουν αξία και να κάνουν τοπικά πιο ελκυστικό ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα, που είναι βασισμένο στις ΙΔΠ. Η Ανάλυση Αναγκών έχει επίσης σημασία για την τελική αξιολόγηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων.

3.1.1 Εργαλεία συλλογής δεδομένων

Αναπτύχθηκαν δύο εργαλεία συλλογής δεδομένων: ένας οδηγός συνέντευξης για προσωπικές συνεντεύξεις (ποιοτικά δεδομένα) και ένα ερωτηματολόγιο για συλλογή ανώνυμων απαντήσεων (ποσοτικά δεδομένα)-βλέπε παράρτημα 1. Και τα δύο εργαλεία συλλογής δεδομένων αποσκοπούν στο να κάνουν οι ερωτώμενοι συγκρίσεις μεταξύ 1) της πραγματικής κατάστασης και 2) της ιδανικής, επιθυμητής ή βέλτιστης κατάστασης όσον αφορά την εισαγωγή των ΙΔΠ στο σχολείο του κράτους, από το οποίο προέρχονται και στα τοπικά εκπαιδευτικά ιδρύματα, στα οποία σπουδάζουν. Οι καταγεγραμμένες διαφορές μεταξύ της πραγματικής / επιθυμητής κατάστασης θα μπορούσαν να θεωρηθούν ως ποσοτική έκφραση της βιωμένης ανάγκης.

Διατυπώνονται, βέβαια επιφυλάξεις και προβληματισμοί σχετικά με τα πλεονεκτήματα των δύο εργαλείων συλλογής δεδομένων.

Τόσο η προφορική συνέντευξη όσο και το γραπτό ερωτηματολόγιο μπορούν να θεωρηθούν έγκυροι τρόποι συλλογής δεδομένων για την ανάλυση αναγκών. Η προφορική συνέντευξη έχει το πλεονέκτημα ότι επιτρέπει το διάλογο μεταξύ του συνεντευκτή (ο οποίος ανήκει επίσης στην ομάδα σχεδιασμού του προγράμματος) και του ερωτώμενου. Ο συνεντευκτής θα αποκτήσει μια ποιοτική, προσωπική κατανόηση της άποψης του ερωτώμενου. Η χρήση της προφορικής συνέντευξης μπορεί έτσι να ενισχύσει τους στόχους της διαμορφωτικής αξιολόγησης σε προσωπικό επίπεδο: να προσθέσει χρησιμότητα στο γεγονός (Patton 2005). Η διαχείριση του γραπτού ερωτηματολογίου είναι πολύ λιγότερο χρονοβόρα. Μπορεί να χορηγηθεί σε απευθείας σύνδεση. Θα δώσει στους σχεδιαστές του προγράμματος μια πιο επιφανειακή, λιγότερο "ενδιαφέρουσα" ποσοτική πληροφορία. Με αυτόν τον τρόπο, η επιλογή του γραπτού ερωτηματολογίου συνεπάγεται μείωση της τυπικότητας. Ωστόσο, η χρήση του γραπτού ερωτηματολογίου έχει το πλεονέκτημα ότι επιτρέπει τη σύγκριση μεταξύ των απαντήσεων των (θεσμικών) ενδιαφερομένων μερών και των απαντήσεων των φοιτητών/τριών.

Μπορεί να προστεθεί ότι το γραπτό ερωτηματολόγιο έχει επίσης το πλεονέκτημα ότι επιτρέπει την εύκολη πρόσβαση σε μεγάλους πληθυσμούς ερωτηθέντων. Σύμφωνα με την αίτηση του STEP UP-DC (σελίδα 64), το έργο έπρεπε να συλλέξει δεδομένα από συνολικά 460 ερωτηθέντες ενδιαφερόμενους. Το γεγονός αυτό κατέστησε φυσική την επιλογή του γραπτού ερωτηματολογίου. Μελλοντικοί χρήστες της μορφής STEP UP-DC μπορεί να βρουν ενδιαφέρον να χρησιμοποιήσουν τον οδηγό προφορικής συνέντευξης, όπως καταρτίστηκε από το πρόγραμμα.

Τα αποτελέσματα της Ανάλυσης Αναγκών

3.1.2 Αποτελέσματα της ανάλυσης αναγκών στην Ελλάδα και την Κύπρο
Στην έκθεση ανάλυσης αναγκών των έργων (συνημμένο 2) αναλύονται τα αποτελέσματα των ερωτηματολογίων από 360 ερωτηθέντες φοιτητές/τριες από την Ελλάδα και την Κύπρο. Όλες οι ποσοτικές απαντήσεις δόθηκαν μέσω 5-βάθμιας κλίμακας Likert. Οι ερωτηθέντες κλήθηκαν αρχικά να αξιολογήσουν

1. την ποιότητα (= βάθος και σαφήνεια) της κατανόησης της έννοιας της Εκπαίδευσης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (HRE);
2. την ποιότητα (=βάθος και σαφήνεια) της κατανόησης της έννοιας της ΕΔΕ (Εκπαίδευση για τη δημοκρατική ιδιότητα του πολίτη);

Στην επόμενη ενότητα του ερωτηματολογίου ζητήθηκε από τους ερωτηθέντες να προχωρήσουν σε ένα είδος προβληματισμού για καθένα από τα 20 στοιχεία του μοντέλου των ικανοτήτων του ΠΑΙΔΠ.

3. Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι τα παρακάτω αποτελούν κατάλληλους και σημαντικούς μαθησιακούς

στόχους της τυπικής εκπαίδευσης στη χώρα σας;

4. Κατά τη γνώμη σας, σε ποιο βαθμό το Πρόγραμμα Πρακτικής Άσκησης στο Τμήμα σας προετοιμάζει τους φοιτητές εκπαιδευτικούς να προσφέρουν τους ακόλουθους μαθησιακούς στόχους;

Στο τελικό - και προαιρετικό - τμήμα του ερωτηματολογίου ζητήθηκε, με δικά τους λόγια, να δώσουν

... έως τρεις σημαντικές και ρεαλιστικές συμβουλές σχετικά με το πώς ένα Πρόγραμμα Εκπαίδευσης Εκπαιδευτικών στο τμήμα σας μπορεί να προετοιμάσει κατάλληλα τους μελλοντικούς εκπαιδευτικούς για την επίτευξη των παραπάνω μαθησιακών στόχων και για την προώθηση του δημοκρατικού πολιτισμού στη σχολική εκπαίδευση.

Όσον αφορά όλα τα ποσοτικά δεδομένα, η Έκθεση Ανάλυσης Αναγκών, η οποία συντάχθηκε, παρουσιάζει λεπτομερή στατιστική επεξεργασία των δεδομένων. Από όσα ανέκυψαν Τα ακόλουθα ευρήματα χρήζουν προσοχής:

- Οι απαντήσεις στις ερωτήσεις 1 και 2 δείχνουν ότι περίπου το 75% των ερωτηθέντων κατανοεί λιγότερο από πολύ καλά την HRE / EDE. Από τη σκοπιά του ΠΑΙΔΠ, αυτό υποδεικνύει την ανάγκη για κατάρτιση και εκπαίδευση με βάση το ΙΔΠ των Ελλήνων και Κυπρίων φοιτητών/τριών.

- Απαντήσεις στην ερώτηση 3

1) Δείχνουν ότι οι ερωτηθέντες στο σύνολό τους τάσσονται σθεναρά υπέρ της ανάδειξης των ικανοτήτων του ΠΑΙΔΠ σε σημαντικούς εκπαιδευτικούς στόχους,

2) επιτρέπουν τη διαφοροποίηση μεταξύ της σχετικής σημασίας που αποδίδεται στις διάφορες ικανότητες- βλ. παράρτημα 2, σελίδες 7-9,

3) καταγράφονται σημαντικές διαφορές μεταξύ των προφίλ των απαντήσεων από τα τρία εμπλεκόμενα πανεπιστήμια. Έτσι, το ΕΚΠΑ και το Παν. Λευκωσίας παρουσιάζουν σχετικά παρόμοια προφίλ, ενώ η ανάγκη που καταγράφεται στο Παν. Θεσσαλίας είναι εμφανώς ισχυρότερη.

- Οι απαντήσεις στην ερώτηση 4 δείχνουν ότι οι ερωτηθέντες θεωρούν ότι τα εκπαιδευτικά τους ιδρύματα παρέχουν διδασκαλία με βάση το ΠΑΙΔΠ σε επίπεδο πολύ χαμηλότερο από το επιθυμητό.

Όσον αφορά τα ποιοτικά δεδομένα ("έως τρεις συμβουλές"), 143 ερωτηθέντες υπέβαλαν συνολικά 312 προτάσεις. Η θεματική ανάλυση και ανάλυση περιεχομένου αυτών των προτάσεων οδήγησε στη διαμόρφωση πέντε θεματικών κατηγοριών (συνημμένο 2, σελίδα 11):

- 1) Ανάγκη για περισσότερη πρακτική και λιγότερη θεωρία
- 2) Ανάγκη για εκπαίδευση μέσω βιωματικής μάθησης και για βιωματική μάθηση
- 3) Ανάγκη για μαθήματα σχετικά με τη Δημοκρατία στο πανεπιστημιακό πρόγραμμα
- 4) Ανάγκη για διαπολιτισμική επικοινωνία και πρακτική σε πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα (τυπική και μη τυπική εκπαίδευση)
- 5) Ανάγκη για συνεργασία μεταξύ των φοιτητών/τριών και με έναν καθηγητή και μέντορα

3.1.3 Ανάλυση αναγκών στο Ηνωμένο Βασίλειο
Ο εταίρος LBU θεώρησε προτιμότερο να διερευνήσει τις ανάγκες που σχετίζονται με το ΠΑΙΔΠ μεταξύ των επαγγελματιών μελών της βρετανικής εκπαιδευτικής κοινότητας. Έδωσαν πολύ χρόνο και πολλή ενέργεια για να προσκαλέσουν τα μέλη αυτά να απαντήσουν τα ερωτηματολόγια, αλλά εξαιρετικά λίγοι έδειξαν πρόθυμοι να συμπληρώσουν το ερωτηματολόγιο. Μέχρι τον Απρίλιο του 2021, ο εταίρος LBU αποφάσισε να πραγματοποιήσει μια πολύ πιο μετριοπαθή έρευνα που θα απευθυνόταν μόνο σε φοιτητές/τριες και θα βασιζόταν στο ερωτηματολόγιο του έργου με ορισμένες προσθήκες ειδικού ενδιαφέροντος για το εθνικό τους πλαίσιο. Συνολικά συμμετείχαν 112 ερωτηθέντες. Μια ποιοτική παρουσίαση των ευρημάτων της έρευνας βρίσκεται στην έκθεση ανάλυσης αναγκών του έργου (σελίδα 13 και εξής).

Κατά τη συζήτηση των εμπειριών τους σχετικά με την ανάλυση αναγκών με την ομάδα STEP UP-DC, ο εταίρος LBU τονίζει ότι θα ήταν πολύ απλοϊκό να θεωρηθεί η περιγραφόμενη πορεία των γεγονότων ως αποτυχία επίτευξης. Αντίθετα, θα μπορούσε να θεωρηθεί ως σύμπτωμα των επαγγελματικών συμπεριφορών που επικρατούν σήμερα μεταξύ των Βρετανών εκπαιδευτικών και των φορέων χάραξης πολιτικής. Μια εργαλειοθήκη, προσανατολισμένη στην εργασία και την αγορά προοπτική για την εκπαίδευση είναι κυρίαρχη. Τέτοιες απόψεις αναπτύσσονται περαιτέρω στην έκθεση IO2 για θέματα πιστοποίησης.

3.1.4 Σύνοψη
Οι έρευνες στην Ελλάδα και την Κύπρο σε σχέση με την ανάλυση των αναγκών δείχνουν ότι οι φοιτητές/τριες στα συνεργαζόμενα πανεπιστήμια ΕΚΠΑ, Παν. Θεσσαλίας και Παν. Λευκωσίας τάσσονται σθεναρά υπέρ της εντατικοποίησης των προγραμμάτων κατάρτισης με βάση το ΠΑΙΔΠ ως μέρος των δραστηριοτήτων κατάρτισης και εκπαίδευσης. Επιπλέον, δείχνοντας συγκεκριμένα τοπικά χαρακτηριστικά, η Ανάλυση Αναγκών συνιστάται στους μελλοντικούς χρήστες του προγράμματος STEP UP-DC.

3.2 Τα μέλη της ομάδας έργου STEP UP-DC αξιολογούν 1) την εκπαιδευτική αξία του Επιμορφωτικού Προγράμματος, 2) τα προσωπικά-επαγγελματικά τους οφέλη από την πιλοτική δοκιμή του Επιμορφωτικού Προγράμματος. Αυτή η αξιολόγηση με βάση τη συνέντευξη έγινε σε δύο περιπτώσεις. Κύρια πρόθεση των δύο συνεδρίων συνεντεύξεων ήταν να συγκεντρωθούν πληροφορίες σχετικά με:

- 1) τη μεταφερισιμότητα αυτών των Κατευθυντήριων Γραμμών για το σχεδιασμό του Προγράμματος Κατάρτισης που είχαν εκπονηθεί: Ήταν αξιοποιήσιμα ως εργαλεία σχεδιασμού;
- 2) να αποκτηθούν οι πρώτες εντυπώσεις σχετικά με τον βαθμό επαγγελματικής ικανοποίησης των Καθηγητών-συντονιστών κατά την εργασία με το διδακτικό υλικό βασισμένο στις ΙΔΠ

3.2.1 Πρώτη περίπτωση
Κατά τη διάρκεια του εαρινού εξαμήνου 2021, δύο εταίροι, συγκεκριμένα το Παν. Θεσσαλίας (με τη συμμετοχή δύο Καθηγητών) και το ΕΚΠΑ (με τη συμμετοχή έξι Καθηγητών), δοκίμασαν πιλοτικά μια επιλογή του διδακτικού υλικού του ΕΠ. Με τους εν λόγω Καθηγητές⁷ πραγματοποιήθηκαν διαδικτυακές συνεντεύξεις με βάση τις ακόλουθες πέντε ερωτήσεις.

1. Οι εργασίες σχεδιασμού της ενότητας-διδασκαλίας έπρεπε να ακολουθούν τις προδιαγραφές που είχε θέσει το έργο. Με ποιους τρόπους βρήκατε αυτές τις δραστηριότητες χρήσιμες ή/και προκλητικές, δυσκίνητες ή/και αν παράγουν εκπαιδευτική αξία;
2. Με ποιους τρόπους, αν υπάρχουν, οι δοκιμαζόμενες δραστηριότητες διέφεραν από τους συνήθεις

⁷ Μία Καθηγήτρια δεν έδωσε συνέντευξη, διότι η πιλοτική εφαρμογή δεν είχε ολοκληρωθεί στο τμήμα της, όταν έγιναν οι συνεντεύξεις.

τρόπους διδασκαλίας σας;

3. Τα σχέδια των ενοτήτων που δοκιμάστηκαν βασίστηκαν σε ορισμένες προσδοκίες σχετικά με τους τρόπους αντίδρασης των φοιτητών/τριών σε συγκεκριμένα στοιχεία του σχεδιασμού. Ανταποκρίθηκαν γενικά οι προσδοκίες σας; - Παρουσιάστηκαν ενδιαφέρουσες εκπλήξεις;

4. Σε περίπτωση που η επίσημη αξιολόγηση περιλαμβανόταν στις εξεταζόμενες δραστηριότητες, παρακαλούμε να μας δώσετε την προσωπική σας αξιολόγηση των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης. Ήταν τα αναμενόμενα αποτελέσματα; - Σας εξέπληξαν θετικά ή αρνητικά;

5. Μπορείτε να επισημάνετε κάποια συγκεκριμένα εκπαιδευτικά σημεία και/ή εκπαιδευτικά προβλήματα που συνδέονται με τις πιλοτικές δραστηριότητες;

(Πέντε συμπληρωμένα ερωτηματολόγια φαίνονται στο συνημμένο 3).

Ακολουθεί μια περίληψη των πιο σημαντικών στοιχείων ενδιαφέροντος από την άποψη της αξιολόγησης, που είναι χρήσιμα για τη γενική λειτουργία της πιλοτικής εφαρμογής σε ένα πρόγραμμα:

- Όλοι οι ερωτηθέντες δείχνουν προφανώς μεγάλο ενθουσιασμό για τη διδασκαλία με βάση το δημοκρατικό πολιτισμό.
- Ως ομάδα, οι ερωτηθέντες φαίνεται να έχουν συνηθίσει σε ένα πειραματικό, φοιτητοκεντρικό, φοιτητοενεργοποιητικό και, ως εκ τούτου, δημοκρατικό στυλ διδασκαλίας. Πιθανώς το γεγονός αυτό εξηγεί εν μέρει τη θετική τους απάντηση στην πρόσκληση του συντονιστή του έργου να γίνουν μέλη της ομάδας της Αθήνας. Ωστόσο, η συμμετοχή στο STEP UP-DC τους είχε επίσης προσφέρει νέες, αλλά και μαθησιακές επαγγελματικές προκλήσεις.
- Ο οδηγός, που εκπονήθηκε από τον συντονιστή του έργου, για την κατασκευή των ενοτήτων του STEP UP-DC θεωρήθηκε χρήσιμος από όλους τους ερωτηθέντες. Δεν διατυπώθηκε καμία κριτική ή ιδέα για βελτίωση.
- Η μορφή της on-line διδασκαλίας αναφέρθηκε από ορισμένους ερωτηθέντες ως πρόκληση - αλλά η πρόκληση αυτή οφείλεται στις συνθήκες του κορωναϊού και όχι στο έργο αυτό καθαυτό.
- Όλοι οι ερωτηθέντες μιλούν πολύ θετικά για την ποιότητα των αποτελεσμάτων των φοιτητών/τριών και για τον ενθουσιασμό των φοιτητών/τριών (σε γενικές γραμμές).
- Μεταξύ των φοιτητών/τριών, ορισμένοι/ες είχαν συμμετάσχει στη επιμορφωτική συνάντηση του συντονιστή του προγράμματος, ενώ άλλοι όχι. Ορισμένοι ερωτηθέντες αναφέρουν ότι η πρώτη ομάδα είχε εμφανώς υψηλότερη ποιότητα από τη δεύτερη ομάδα.
- Λόγω των περιορισμών του κορωναϊού, οι φοιτητές/τριες που συμμετείχαν στην πιλοτική δοκιμή κατά την άνοιξη του 2021 δεν είχαν τη δυνατότητα να κάνουν πρακτική άσκηση. Οι ερωτώμενοι εξέφρασαν τη λύπη τους για το γεγονός ότι αυτό το σημαντικό στοιχείο του έργου έλειπε.
- Ορισμένοι ερωτώμενοι εκφράζουν, όταν ερωτώνται, θετικά συναισθήματα σχετικά με τον τρόπο συνεργασίας και την εργασιακή ατμόσφαιρα της ομάδας της Αθήνας. Οι εκφράσεις αυτές αποτελούν απόδειξη ότι το έργο όχι μόνο ωφέλησε τη μάθηση των φοιτητών/τριών, αλλά είχε επίσης θετικά αποτελέσματα για την ενίσχυση της δημοκρατίας σε θεσμικό επίπεδο.

3.2.2 Δεύτερη περίπτωση

Μετά την πιλοτική δοκιμή του πλήρους ΕΠ (εαρινό εξάμηνο 2022), η ίδια ομάδα εκπαιδευτικών απάντησε γραπτώς (ποιοτικά δεδομένα) σε ένα ερωτηματολόγιο όπου οι παραπάνω πέντε ερωτήσεις συμπληρώθηκαν με ερωτήσεις που αφορούσαν πρακτικά ζητήματα (αριθμός φοιτητών/τριών κ.λπ.). Οι απαντήσεις στο ερωτηματολόγιο βρίσκονται στο συνημμένο 4. Η περίληψη που ακολουθεί περιέχει τα σημαντικότερα στοιχεία ενδιαφέροντος από την άποψη της αξιολόγησης:

- Όπως και ένα χρόνο νωρίτερα, όλοι οι ερωτηθέντες εκφράζουν μεγάλη επαγγελματική ικανοποίηση για τη συμμετοχή τους στο STEP UP-DC.
- Συμπληρωματικά στοιχεία μεταφέρονται σχετικά με τον μαθησιακό αντίκτυπο της ενότητας

στους/στις φοιτητές/τριες.

- Ορισμένοι ερωτώμενοι αναφέρουν ότι θεωρούν ότι το πρόγραμμα είχε θετικό μαθησιακό αντίκτυπο στους/στις μέντορες. Αυτή η αξιολογική κρίση έχει, για άλλη μια φορά, σχέση με αυτό που το ΠΑΙΔΠ ονομάζει Συνολική Σχολική Προσέγγιση (Whole School Approach).

3.2.3 Σύνοψη

Όσον αφορά την αξιολόγηση, οι καθηγητές πανεπιστημίου που συμμετέχουν ενεργά στο σχεδιασμό και την υλοποίηση των ενοτήτων, σίγουρα δεν είναι απολύτως αμερόληπτοι. Θέλουν να βιώσουν ότι ο χρόνος και η ενέργεια που επένδυσαν για τη γνωριμία και την εφαρμογή της διδασκαλίας με βάση τις ΙΔΠ πραγματικά άξιζε τον κόπο. Ωστόσο, αυτό που κάνει τις εκτιμήσεις αυτής της ομάδας ενδιαφέρουσες δεν σχετίζεται πρωτίστως με τις κρίσεις των ερωτηθέντων σχετικά με την εκπαιδευτική αξία της ενότητας, αλλά μάλλον με την ειλικρινή τους διαβεβαίωση ότι, από επαγγελματική άποψη, η συμμετοχή στο έργο υπήρξε γι' αυτούς μια εξαιρετικά ικανοποιητική εμπειρία. Η δήλωση αυτή θεωρούμε ότι αποτελεί μια ακόμη επιβεβαίωση του δυνητικά ευεργετικού αντίκτυπου του προγράμματος STEP UP-DC στην κουλτούρα των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, αναπτύσσεται και στη Συνολική Σχολική Προσέγγιση (Whole School Approach).

3.3 Αξιολόγηση του Επιμορφωτικού Προγράμματος (ΕΠ) από τους/τις φοιτητές/τριες
Εφαρμόστηκαν δύο εργαλεία αξιολόγησης. Το ένα αφορούσε την καταγραφή του γενικού αντίκτυπου του συνολικού ΕΠ στους/στις φοιτητές/τριες. Το άλλο ζητούσε από τους/τις φοιτητές/τριες να αξιολογήσουν τις επιμέρους ενότητες του ΕΠ, μία προς μία, όσον αφορά την εκπαιδευτική τους αξία, μετά βέβαια από την πιλοτική εφαρμογή τους.

3.3.1 Αξιολόγηση με στόχο την καταγραφή του γενικού αντίκτυπου που σχετίζεται με τις ΙΔΠ του συνολικού ΕΠ στους/στις φοιτητές/τριες

3.3.1.1

Εισαγωγή

Η μακροπρόθεσμη αξιολόγηση του μαθησιακού αντίκτυπου του ΕΠ που σχετίζεται με τις ΙΔΠ στους/στις φοιτητές/τριες βασίζεται στην πραγματική ικανότητα των φοιτητών/τριών να αποδίδουν με δημοκρατικό τρόπο ως εκπαιδευτικοί σε "κανονική" απασχόληση στον χώρο του σχολείου και ιδιαίτερα στην τάξη. Το πρόγραμμα δεν επιτρέπει την πραγματοποίηση μιας τέτοιας αξιολόγησης - ακόμη και αν μπορεί να υπάρξει κάποια προσέγγιση από την αξιολόγηση των μεντόρων της διδακτικής επίδοσης των φοιτητών στο πλαίσιο της πρακτικής άσκησης στον χώρο του σχολείου.

Μέσα στο συγκεκριμένο χρονικό πλαίσιο του έργου, διαπιστώσαμε ότι, εκτός από την αξιολόγηση της πρακτικής άσκησης, η αξιολόγηση των επαγγελματικών κερδών των φοιτητών/τριών πρέπει να αποκτηθεί με την καταγραφή των τρόπων με τους οποίους, αν υπάρχουν, άλλαξε η επαγγελματική τους αυτοεικόνα ("Είμαι μελλοντικός δάσκαλος") ως αποτέλεσμα της συμμετοχής τους στο έργο. Μια τέτοια καταγραφή επιτυγχάνεται αποτελεσματικά μέσω ενός παραδοσιακού ερωτηματολογίου, που δίνεται πριν και μετά την πιλοτική εφαρμογή και την πρακτική άσκηση στον χώρο του σχολείου.

3.3.1.2 Διαδικασίες αξιολόγησης

Στο συνημμένο 5 βρίσκεται το ερωτηματολόγιο που δόθηκε μετά την εφαρμογή. Διαφέρει από το προ-ερωτηματολόγιο στο ότι προστίθεται μια ενότητα σχετικά με την πρακτική άσκηση. Στο σύνολό τους, τα δύο συμπληρωμένα ερωτηματολόγια παρέχουν στοιχεία, τόσο ποσοτικού όσο και ποιοτικού χαρακτήρα.

3.3.1.3 Αξιολόγηση Αντίκτυπου Μάθησης

Στην παρούσα έκθεση, απέχουμε από τη λεπτομερή εξέταση των ποιοτικών δεδομένων. Σκοπός δεν είναι να αποκαλύψουμε πιθανές και μάλλον λεπτές αλλαγές στην αντίληψη των ερωτηθέντων για τη δημοκρατία, την ιδιότητα του πολίτη και τα συναφή. Τα δεδομένα αυτά αξίζουν να εξεταστούν, π.χ. σε ακαδημαϊκά άρθρα, τα οποία η ομάδα έργου περιλαμβάνει στη διάχυση των αποτελεσμάτων του έργου.

Τα ποσοτικά δεδομένα προέρχονται από έναν κατάλογο ερωτήσεων που αποτελείται από 39 δηλώσεις-στοιχεία, όλα βασισμένα στο μοντέλο ικανοτήτων του ΠΑΙΔΠ (τόμος 1, σ. 38, βλ. σχήμα 1), το οποίο αντιπροσωπεύει, με τον πιο χαρακτηριστικό τρόπο, την εκπαιδευτική πλατφόρμα αξιών στην οποία βασίζεται το ΠΑΙΔΠ. Το αρχικό μοντέλο ικανοτήτων δεν έχει περισσότερα από 20 στοιχεία ικανοτήτων. Πολλά στοιχεία, ωστόσο, περιέχουν μεγάλο αριθμό επιμέρους ικανοτήτων που θα καθιστούσαν την απάντηση δύσκολη. Ως εκ τούτου, χωρίσαμε αυτά τα στοιχεία, μετά από επίπονο έργο και εξειδικευμένη 'δραστηριότητα μάθησης, διδασκαλίας και επιμόρφωσης', στο πλαίσιο του προγράμματος STEP UP-DC, καταλήγοντας έτσι σε 39 δηλώσεις-στοιχεία του ερωτηματολογίου, τα οποία συνδέονται άρρηκτα και με την πιστοποίηση.

Σχήμα 1: Το μοντέλο αρμοδιοτήτων του ΠΑΙΔΠ

Με την απάντηση του ερωτηματολογίου πριν αλλά και μετά την εφαρμογή, οι φοιτητές/τριες εισήχθησαν σε αυτά τα 39 στοιχεία ικανοτήτων ως εξής:

Προσωπική αξιολόγηση των σημερινών σας ικανοτήτων ως υποψήφιοι εκπαιδευτικοί για τον δημοκρατικό πολιτισμό.

Με βάση έρευνα που χρηματοδοτήθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, καταρτίστηκε ένας κατάλογος ικανοτήτων για τον δημοκρατικό πολιτισμό. Οι ικανότητες αυτές περιγράφονται στον παρακάτω πίνακα. Το πρόγραμμα STEP UP-DC στοχεύει να δώσει τη δυνατότητα στους μελλοντικούς εκπαιδευτικούς να αναπτύξουν και να καλλιεργήσουν αυτές τις ικανότητες στα παιδιά και τους νέους με τους οποίους ασχολούνται στις τάξεις και αλλού. Σας ζητάμε να μελετήσετε τις 39 ικανότητες που παρατίθενται και, για καθεμία από αυτές, να δηλώσετε το βαθμό στον οποίο θεωρείτε τον εαυτό σας ικανό να αναπτύξει και να καλλιεργήσει τη συγκεκριμένη ικανότητα σε μια τάξη ή αλλού.

Οι φοιτητές/τριες απάντησαν στα στοιχεία μέσω πενταβάθμιας κλίμακας Likert. Το συνημμένο 5 έχει γραφικές παρουσιάσεις των διαφορών πριν και μετά, έτσι:

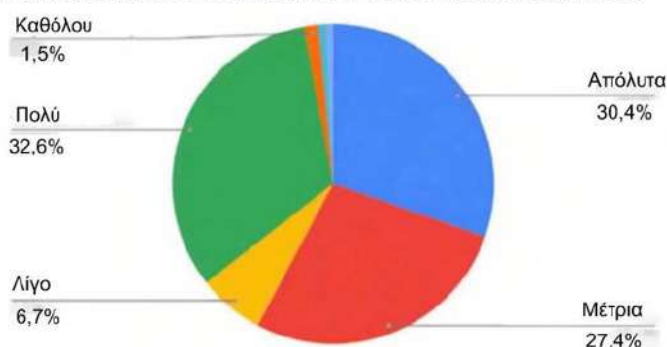
1. Καθόλου
2. Λίγο
3. Μέτρια
4. Πολύ
5. Απόλυτα

Και τα 39 στοιχεία παρουσιάζουν ανοδικές μεταβολές, πράγμα που σημαίνει ότι οι ερωτηθέντες ως ομάδα θεωρούν ότι φεύγουν από την ενότητα με βελτιωμένες επαγγελματικές ΙΔΠ. Στη μεγάλη πλειονότητα των περιπτώσεων (32 στοιχεία) οι αλλαγές θεωρούνται ως σημαντικές, με μη στατιστική έννοια. Παραδείγματα:

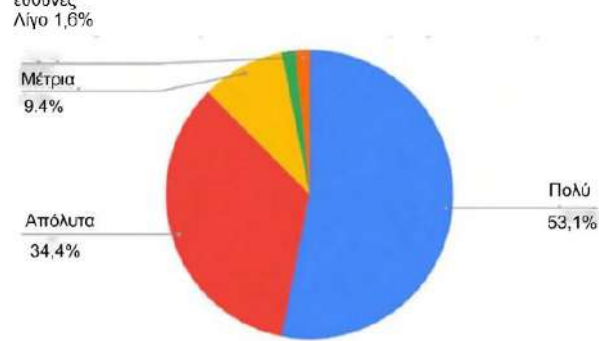
➤ ικανότητα κατανόησης και προβληματισμού σχετικά με έννοιες όπως η δημοκρατία, η ελευθερία, η ιδιότητα του πολίτη. Δικαιώματα και ευθύνες- βλ. παράδειγμα παρακάτω

➤ Ακούω, ενεργά, γνήσια και με προσοχή τη γνώμη των άλλων ανθρώπων

ΠΡΙΝ-Ικανότητα κατανόησης και προβληματισμού σχετικά με έννοιες όπως η δημοκρατία, η ελευθερία, η ιδιότητα του πολίτη. Δικαιώματα και ευθύνες

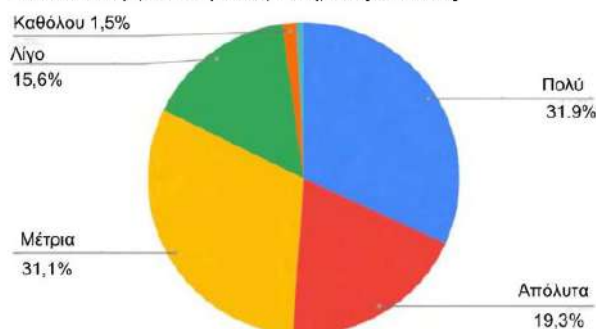
ΜΕΤΑ-Ικανότητα κατανόησης και προβληματισμού σχετικά με έννοιες όπως η δημοκρατία, η ελευθερία, η ιδιότητα του πολίτη. Δικαιώματα και ευθύνες

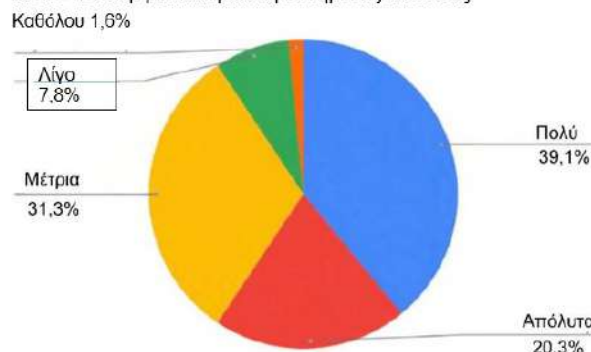
Σχήμα 2: Παράδειγμα που δείχνει σημαντική αλλαγή
 Σε επτά περιπτώσεις οι καταγεγραμμένες μεταβολές είναι μικρές ή μέτριες. Συγκεκριμένα στις ακόλουθες:
 Ικανότητες ανάπτυξης και καλλιέργειας της ικανότητας των φοιτητών/τριών να

- Δείξουν ενδιαφέρον και εμπλοκή σε δημόσιες υποθέσεις- βλ. παράδειγμα παρακάτω
- Δείξουν ευελιξία και προσαρμοστικότητα σε μεταβαλλόμενες συνθήκες
- Προσαρμόσουν τις στάσεις και τις συμπεριφορές ανάλογα με τις μεταβαλλόμενες συνθήκες.
- Να διαθέτουν γλωσσικές, επικοινωνιακές και πολυγλωσσικές δεξιότητες.
- Να εξηγούν τη συμπεριφορά τους.
- Να αναστοχάζονται τα δικά τους κίνητρα, ανάγκες και στόχους.
- Να αναπτύσσουν την αίσθηση της παγκόσμιας ιδιότητας του πολίτη.

ΠΡΙΝ - Ενδιαφέρον και εμπλοκή σε δημόσιες υποθέσεις

ΜΕΤΑ - Ενδιαφέρον και εμπλοκή σε δημόσιες υποθέσεις

Σχήμα 3: Παράδειγμα μικρής αλλαγής

Πρέπει να σημειωθεί ότι η "μικρή ή μέτρια αλλαγή" σε καμία περίπτωση δεν υποδηλώνει ότι ο ερωτώμενος στερείται την εν λόγω ικανότητα, αλλά μόνο ότι δεν θεωρεί ότι η ενότητα είχε σημαντικό αντίκτυπο στην ήδη υπάρχουσα ικανότητα.

3.3.2. Αξιολόγηση από τους/τις φοιτητές/τριες των μεμονωμένων ενοτήτων του Επιμορφωτικού Προγράμματος (ΕΠ) , μία προς μία, όσον αφορά την εκπαιδευτική τους αξία.

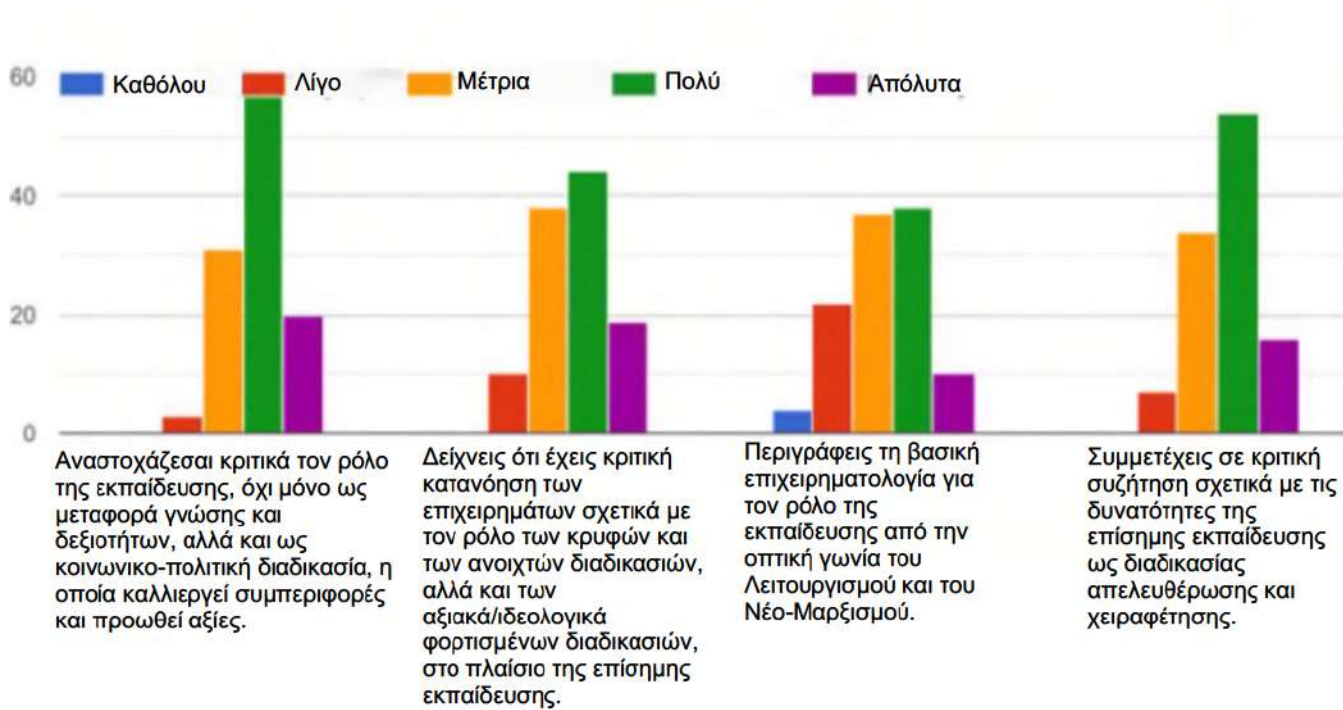
Αφού ολοκλήρωσαν καθεμία από τις συνεδρίες 1-6 του ΕΠ, οι φοιτητές/τριες κλήθηκαν να δώσουν λεπτομερή ποσοτική αξιολόγηση της κάθε ενότητας όσον αφορά την εκπαιδευτική της αξία. Ζητήθηκαν δύο επιμέρους αξιολογήσεις. Η μία αφορούσε τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα της ενότητας (ΠΜΑ) σύμφωνα με την ακόλουθη οδηγία:

Η ενότητα που μόλις ολοκληρώσατε είχε Ν <αριθμός - προστίθεται από τον καθηγητή> Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα (ΠΜΑ), όπως αναφέρονται παρακάτω. Για κάθε ΠΜΑ σας ζητάμε να αξιολογήσετε τον βαθμό στον οποίο η ενότητα κατάφερε να σας κάνει να επιτύχετε το προσδοκώμενο μαθησιακό αποτέλεσμα.

Παρακάτω παρουσιάζουμε (από το συνημμένο 6) γραφικές αναπαραστάσεις των εκτιμήσεων δύο

φοιτητών/τριών σχετικά με τα ΠΜΑ. Η μία (εικόνα 4) αναφέρεται στην ενότητα 1 η οποία ενεργοποίησε τα λιγότερο θετικά αποτελέσματα αξιολόγησης.

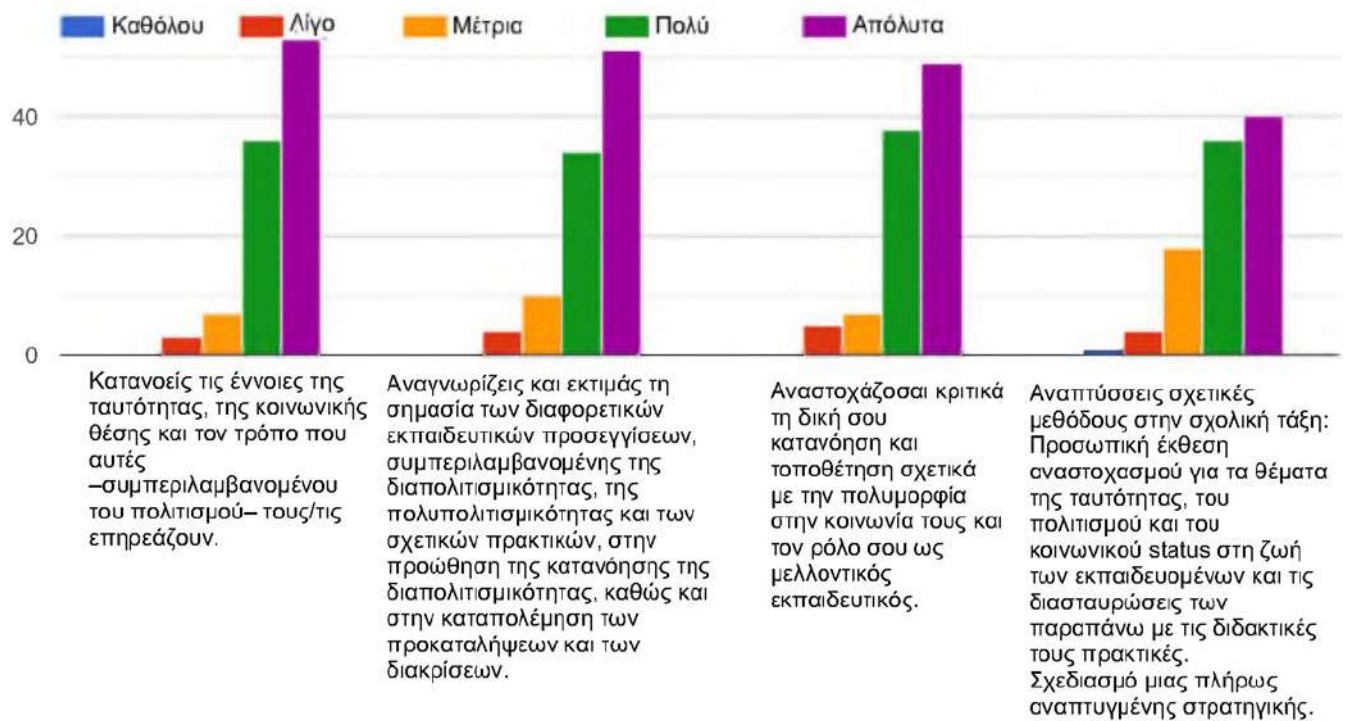
1. Η ενότητα που μόλις ολοκληρώσατε είχε τέσσερα (4) προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα (ΠΜΑ), όπως αναφέρονται παρακάτω. Για κάθε ΠΜΑ σας ζητάμε να αξιολογήσετε τον βαθμό στον οποίο η ενότητα κατάφερε να σας κάνει να επιτύχετε το προσδοκώμενο μαθησιακό αποτέλεσμα:

Σχήμα 4: Αξιολόγηση φοιτητών/τριών της ενότητας 1 σε σχέση με τα ΠΜΑ

Στο επόμενο σχήμα (5) παρουσιάζονται τα αποτελέσματα αξιολόγησης από την ενότητα 4, η οποία ενεργοποίησε τα πιο θετικά αποτελέσματα αξιολόγησης.

1. Η ενότητα που μόλις ολοκληρώσατε είχε τέσσερα (4) προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα (ΠΜΑ), όπως αναφέρονται παρακάτω. Για κάθε ΠΜΑ σας ζητάμε να αξιολογήσετε τον βαθμό στον οποίο η ενότητα κατάφερε να σας κάνει να επιτύχετε το προσδοκώμενο μαθησιακό αποτέλεσμα:

Σχήμα 5: Αξιολόγηση της ενότητας 4 από τους/τις φοιτητές/τριες σε σχέση με τα ΠΜΑ

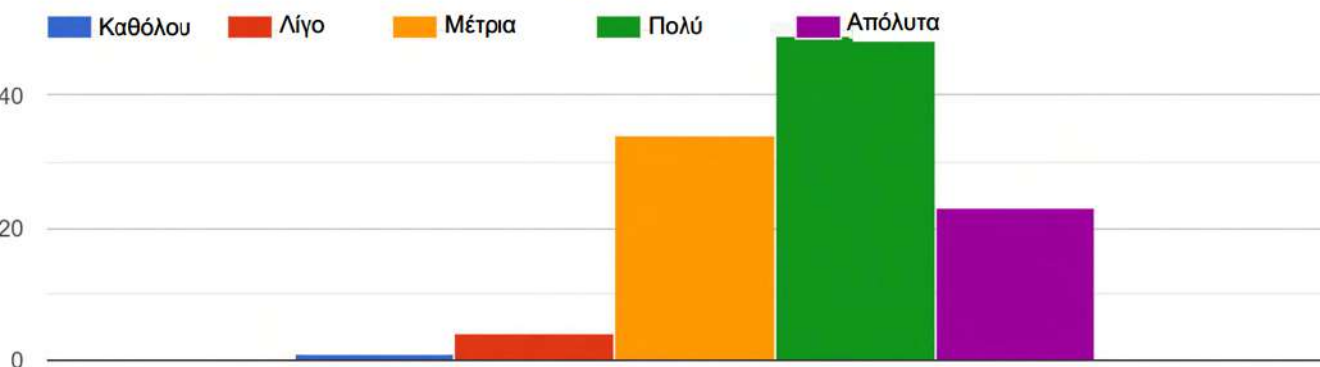
Η δεύτερη επιμέρους αξιολόγηση των επιμέρους ενοτήτων του ΕΠ βασίστηκε στην ακόλουθη οδηγία:

- Κοιτάζοντας πίσω και εξετάζοντας την περιγραφή της ενότητας, θεωρείτε ότι τα θέματα, το διδακτικό περιεχόμενο και το διδακτικό υλικό της ενότητας επιλέχθηκαν σωστά ως μέσα για την επίτευξη των προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων
- Κοιτάζοντας πίσω και εξετάζοντας την περιγραφή της ενότητας, θεωρείτε ότι όλες οι εργασίες της ενότητας είχαν παιδαγωγικό νόημα;
- Κοιτάζοντας πίσω και εξετάζοντας την περιγραφή της ενότητας, θεωρείτε ότι οι οδηγίες ανάθεσης των εργασιών ήταν εύκολο να ακολουθηθούν;
- Κοιτάζοντας πίσω, και εξετάζοντας την περιγραφή της ενότητας, βρίσκετε ότι όλα τα χρονικά περιθώρια για τις εργασίες είναι κατάλληλα, ούτε πολύς χρόνος, ούτε πολύ λίγος ανά εργασία
- Κοιτάζοντας πίσω και εξετάζοντας την περιγραφή της ενότητας, βιώσατε τις δραστηριότητες του εργαστηρίου της ενότητας ως εμπνευσμένες και ενισχυτικές για τη μάθηση;

Οι απαντήσεις δόθηκαν σε πενταβάθμια κλίμακα Likert με την πρόσθετη δυνατότητα να γίνουν σχόλια για συγκεκριμένα προβλήματα. Παρακάτω, παρουσιάζουμε και πάλι δύο παραδείγματα, ένα με αποτελέσματα

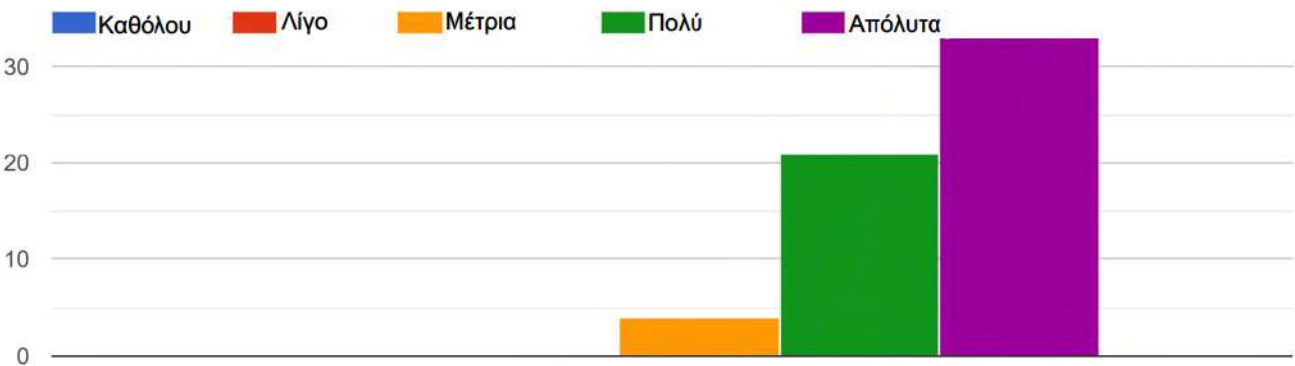
αξιολόγησης υψηλού προς μέτριου επιπέδου (εικόνα 6) και ένα με αποτελέσματα πολύ έως απόλυτα υψηλού επιπέδου (εικόνα 7).

5. Κοιτάζοντας πίσω, και εξετάζοντας την περιγραφή της ενότητας, βρίσκετε ότι όλα τα χρονικά περιθώρια για τις εργασίες είναι κατάλληλα, ούτε πολύς χρόνος, ούτε πολύ λίγος ανά εργασία

Σχήμα 6: Μία υψηλού προς μέτριου επιπέδου από την ενότητα 1

6. Κοιτάζοντας πίσω και εξετάζοντας την περιγραφή της ενότητας, βιώσατε τις δραστηριότητες του εργαστηρίου της ενότητας ως εμπνευσμένες και ενισχυτικές για τη μάθηση;

Σχήμα 7: Μία πολύ έως απόλυτα υψηλού επιπέδου αξιολόγηση από τη συνεδρία 6γ

Στο συνημμένο 6 παρατίθενται τα αποτελέσματα αξιολόγησης όλων των φοιτητών/τριών αναλυτικά. Πρέπει να σημειωθεί ότι οι αξιολογήσεις αυτές δεν είχαν ως στόχο μόνο την παροχή αθροιστικών αλλά και διαμορφωτικών πληροφοριών. Αυτό προκύπτει από το γεγονός ότι η υλοποίηση του ΕΠ οργανώθηκε με σκοπό την πιλοτική δοκιμή του διδακτικού υλικού που εφαρμόστηκε. Πολλές λεπτομέρειες από το συνημμένο 6 εξετάστηκαν διεξοδικά από το STEP UP-DC με σκοπό τη βελτίωση των λεπτομερειών της ενότητας. Υπό αυτή την έννοια, τα αποτελέσματα των αξιολογήσεων είναι χρήσιμα⁸. Όπως φαίνεται από μια συνοπτική προοπτική, βρίσκουμε επίσης τα αποτελέσματα ικανοποιητικά. Οι δύο χαμηλότερες θέσεις της κλίμακας Likert δεν χρησιμοποιούνται πολύ συχνά. Διαφοροποιώντας μεταξύ των συγκεκριμένων παραμέτρων ποιότητας που εξετάστηκαν, φαίνεται ότι η κατανομή του χρόνου ήταν αυτή που προκάλεσε τα περισσότερα ζητήματα.

⁸ Utilization-Focused Evaluation, 4th εκδ., Michael Quinn Patton, Sage, 2008.

3.3.3 Σύνοψη

Στην παρούσα ενότητα 3.3 παρουσιάστηκαν δύο σειρές αποτελεσμάτων αξιολόγησης. Και οι δύο βασίζονται στις εμπειρίες των φοιτητών/τριών κατά τη συμμετοχή τους στο ΕΠ του STEP UP-DC.

Το ένα σύνολο στοχεύει στην αποκάλυψη του αντίκτυπου της παγκόσμιας μάθησης που σχετίζεται με το ΠΑΙΔΠ στους/στις φοιτητές/τριες. Οι ερωτηθέντες περιγράφουν το βαθμό στον οποίο, μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος, θεωρούν ότι έχουν γίνει, μέσω της συμμετοχής τους, πιο ικανοί να αναπτύξουν και να καλλιεργήσουν ικανότητες βασισμένες στο ΠΑΙΔΠ στην τάξη ή αλλού. Όσον αφορά τις 32 από τις 39 ικανότητες, οι ερωτηθέντες αναφέρουν σημαντικές θετικές αλλαγές. Όσον αφορά επτά ικανότητες, καταγράφηκαν λιγότερο σημαντικές αλλαγές - εν μέρει αντανακλώντας το γεγονός ότι οι ερωτηθέντες θεωρούσαν ότι διέθεταν ήδη αυτές τις ικανότητες κατά την έναρξη του ΕΠ.

Η άλλη ομάδα αποτελεσμάτων αξιολόγησης αντικατοπτρίζει τις εκπαιδευτικές εκτιμήσεις των φοιτητών/τριών σχετικά με τις ενότητες του ΕΠ. Τα αποτελέσματα αυτά μπορούν, με διαμορφωτικό τρόπο, να οδηγήσουν σε περαιτέρω προσαρμογές του προγράμματος. Ωστόσο, στο σύνολό τους, τα αποτελέσματα ως έχουν καταλήγουν σε μια θετική αξιολόγηση του ΕΠ.

Η αξιολόγηση των φοιτητών/τριών για τις εμπειρίες τους στην πρακτική άσκηση παρουσιάζονται στην ενότητα που ακολουθεί και προέρχονται από τους μέντορες της πρακτικής άσκησης.

3.4 Μέντορες πρακτικής άσκησης

3.4.1 Εισαγωγή

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, η μακροπρόθεσμη αξιολόγηση του ΕΠ του STEP UP-DC θα πρέπει να περιλαμβάνει την αξιολόγηση των διδακτικών επιδόσεων των σπουδαστών του STEP UP-DC μετά την αποφοίτησή τους. Αυτό είναι πέρα από τις δυνατότητες του έργου. Στη βραχυπρόθεσμη προοπτική του έργου, η καλύτερη δυνατή μέτρηση της πραγματικής επίδρασης του έργου είναι η αξιολόγηση των έμπειρων μεντόρων της διδακτικής απόδοσης των καθοδηγούμενων φοιτητών/τριών κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης.

Όπως συνέβη και με τα ερωτηματολόγια των φοιτητών/τριών, τα ερωτηματολόγια που απευθύνονται σε μέντορες παρέχουν δεδομένα τόσο ποσοτικού όσο και ποιοτικού χαρακτήρα. Και τα δύο είδη δεδομένων εξετάζονται παρακάτω.

Συνολικά 28 μέντορες πρακτικής άσκησης συμμετείχαν στο έργο, 11 από το Παν. Λευκωσίας, 15 από το ΕΚΠΑ και 2 από το Παν. Θεσσαλίας. Επιστράφηκαν 26 ερωτηματολόγια μεντόρων- βλ. παράρτημα 7.

3.4.2 Αποτελέσματα αξιολόγησης που απορρέουν από τους μέντορες

Οι μέντορες κλήθηκαν να κάνουν δύο είδη αξιολόγησης της διδακτικής επίδοσης των φοιτητών/τριών τους.

1. Σύγκριση των φοιτητών/τριών που συμμετείχαν στο ΕΠ του STEP UP-DC με τους/τις φοιτητές/τριές που δεν συμμετείχαν στο ΕΠ του STEP UP-DC.

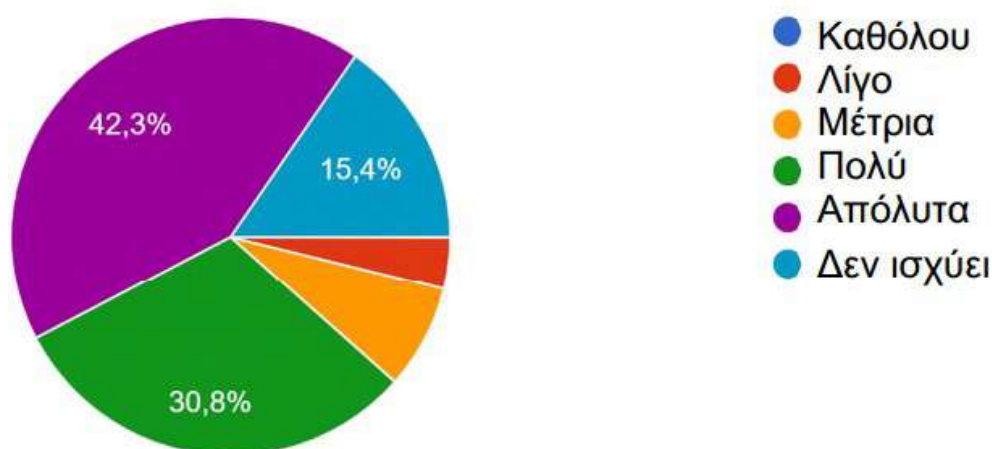
2. Αξιολόγηση των ικανοτήτων των φοιτητών/τριών που συμμετείχαν στο ΕΠ του STEP UP-DC που σχετίζονται με τις ΙΔΠ "ως έχουν".

3.4.2.1 Σύγκριση των φοιτητών/τριών που συμμετείχαν στο ΕΠ του STEP UP-DC με τους/τις φοιτητές/τριές που δεν συμμετείχαν στο ΕΠ του STEP UP-DC

Χρησιμοποιήθηκε η ακόλουθη ερώτηση:

Με βάση την εμπειρία σας ως μέντορας, ο φοιτητής/η φοιτήτρια παρουσιάζει υψηλότερο επίπεδο ικανοτήτων όσον αφορά την προώθηση του δημοκρατικού πολιτισμού στη σχολική εκπαίδευση από τους φοιτητές/τις φοιτήτριες που δεν έχουν συμμετάσχει στο πρόγραμμα STEP UP-DC; - Σε περίπτωση που δεν έχετε εμπειρία για να κάνετε μια τέτοια σύγκριση, παρακαλούμε χρησιμοποιήστε την επιλογή "Δεν ισχύει".

Οι απαντήσεις των μεντόρων είχαν ως εξής, βλ. σχήμα 8: Για τέσσερις από τους 26 ερωτηθέντες το περιεχόμενο της ερώτησης ήταν Δεν ισχύει. Μεταξύ των 22 ερωτηθέντων που απέμειναν, οι 19 θεωρούν ότι ο φοιτητής/τρια τους διαφέρει "σίγουρα" ή "πάρα πολύ", και μάλιστα προς θετική κατεύθυνση. Δύο ερωτηθέντες βρίσκουν τη διαφορά μεταξύ των δύο ομάδων "μέτρια". Ένας/Μία αξιολογεί τη διαφορά ως "μικρή".

Σχήμα 8: Αξιολόγηση της ικανότητας των φοιτητών/τριών του STEP UP-DC από τους/τις μέντορες σε σύγκριση με τους άλλους φοιτητές/τριες

Τα αποτελέσματα αυτά καθιστούν σαφές ότι, σε γενικές γραμμές, οι μέντορες θεωρούν ότι οι φοιτητές/τριες που συμμετείχαν στο ΕΠ του STEP UP-CD έχουν αποκτήσει σε υψηλό βαθμό ικανότητες διδασκαλίας που σχετίζονται με τις ΙΔΠ.

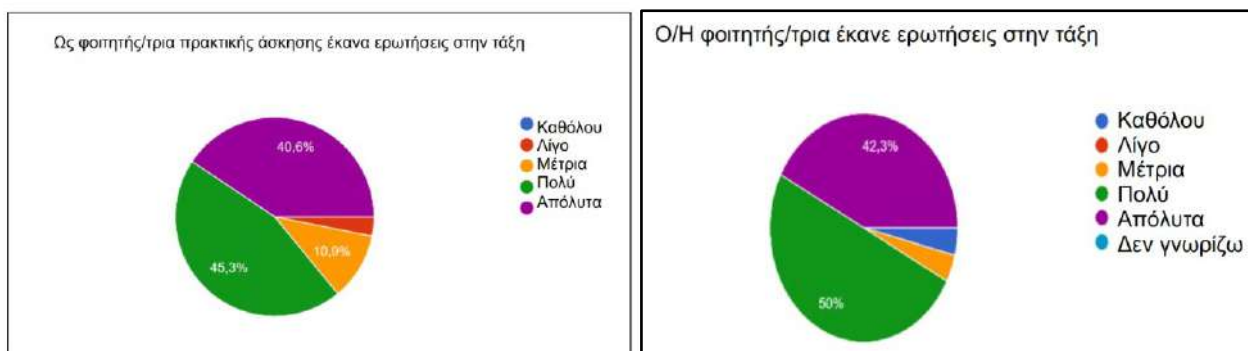
⁹⁸ Patton, M Q. (2008). Utilization-Focused Evaluation (4th ed.), Sage.

3.4.2.2. Αξιολόγηση των ικανοτήτων των φοιτητών/τριών που συμμετείχαν στο ΕΠ του STEP UP-DC που σχετίζονται με τις ΙΔΠ "ως έχουν"

Οι μέντορες κλήθηκαν να αξιολογήσουν τη διδακτική επίδοση του φοιτητή/της φοιτήτριας απαντώντας, σε κλίμακα Likert, σε επτά ερωτήσεις, διατυπωμένες σε μορφή τρίτου προσώπου. Οι ίδιες επτά ερωτήσεις, αλλά τώρα σε μορφή πρώτου προσώπου, τέθηκαν στους φοιτητές/στις φοιτήτριες, ως μέρος της απάντησής τους στο μετα-ερωτηματολόγιο. Η διαδικασία αυτή μας επέτρεψε 1) να προσθέσουμε περαιτέρω αποχρώσεις στη σύγκριση που μόλις περιγράφηκε μεταξύ των φοιτητών/τριών με και χωρίς συμμετοχή στο ΕΠ του STEP UP-CD- 2) να συγκρίνουμε την αξιολόγηση των μεντόρων για τους φοιτητές/τις φοιτήτριες τους με την αυτοαξιολόγηση των φοιτητών/τριών- 3) να παραδώσουμε στους φοιτητές/στις φοιτήτριες και τους/τις μέντορες ένα εργαλείο που θα μπορούσε να διευκολύνει την αμοιβαία ανταλλαγή εμπειριών τους κατά την ολοκλήρωση της περιόδου πρακτικής άσκησης.

Στο συνημμένο 7 παρουσιάζονται γραφικές και παράλληλες αναπαραστάσεις των απαντήσεων των μεντόρων και των φοιτητών/τριών στις επτά ερωτήσεις. Οι αναπαραστάσεις αυτές δείχνουν ότι, σε γενικές γραμμές, οι μέντορες και οι φοιτητές/τριες μοιράζονται την άποψη ότι οι διδακτικές επιδόσεις των φοιτητών/τριών παρουσιάζουν πολύ καλή ποιότητα σύμφωνα με τα κριτήρια ποιότητας που βασίζονται στις ΙΔΠ (βλ. παρακάτω). Αυτό ισχύει κυρίως για τις ακόλουθες 5 ερωτήσεις

- Ο/Η φοιτητής/τρια κάνει ερωτήσεις στην τάξη- βλ. εικόνα 9
- Ο/Η φοιτητής/τρια επιδεικνύει γνώση και κατανόηση των προσεγγίσεων και των αρχών της εκπαίδευσης για τη δημοκρατική ιδιότητα του πολίτη και τα ανθρώπινα δικαιώματα.
- Ο/Η φοιτητής/τρια βρίσκει τρόπους να εκτελεί έργα, να κάνει μικρά πειράματα και να αποκτά πρακτική διδακτική εμπειρία
- Ο/Η φοιτητής/τρια αναστοχάζεται κριτικά για τη δική του/της διδακτική πρακτική
- Ο/Η φοιτητής/τρια χρησιμοποιεί διαδραστικές και συμμετοχικές μεθόδους ως μέρος της διδακτικής πρακτικής

Σχήμα 9: Ο/Η φοιτητής/τρια και ο/η μέντορας μοιράζονται θετικές εκτιμήσεις για τη διδακτική επίδοση των φοιτητών/τριών

Όσον αφορά τις ακόλουθες δύο ερωτήσεις, η αξιολόγηση της ποιότητας είναι πιο μέτρια

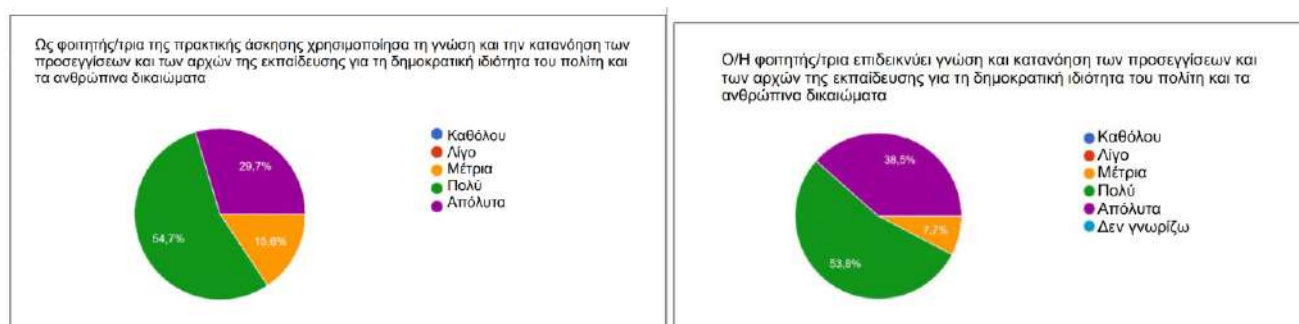
- Ο/Η φοιτητής/τρια χρησιμοποιεί την ευκαιρία να επηρεάσει το περιεχόμενο του μαθήματος- βλ. σχήμα 10
- Ο/Η φοιτητής/τρια συμμετέχει σε συζητήσεις για αμφιλεγόμενα θέματα

Σχήμα 10: Ο/Η φοιτητής/τρια και ο/η μέντορας μοιράζονται μέτρια αξιολόγηση της διδακτικής επίδοσης των φοιτητών/τριών

Σε γενικές γραμμές, η μεγαλύτερη συμφωνία μεταξύ των εκτιμήσεων των μεντόρων και των φοιτητών/τριών εντοπίζεται σε αυτές τις τρεις ερωτήσεις.

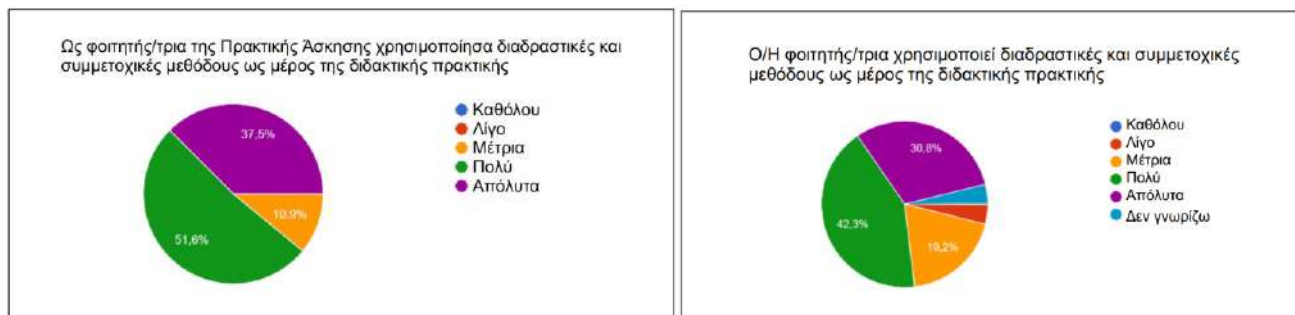
- Ο/Η φοιτητής/τρια επιδεικνύει γνώση και κατανόηση των προσεγγίσεων και των αρχών της εκπαίδευσης για τη δημοκρατική ιδιότητα του πολίτη και τα ανθρώπινα δικαιώματα- βλ. σχήμα 11
- Ο/Η φοιτητής/τρια αναστοχάζεται κριτικά τη δική του/της διδακτική πρακτική
- Ο/Η φοιτητής/τρια θέτει ερωτήσεις στην τάξη

Σχήμα 11: Ο/Η φοιτητής/τρια και ο/η μέντορας μοιράζονται θετική αξιολόγηση της διδακτικής επίδοσης των φοιτητών/τριών

Στις ακόλουθες τέσσερις ερωτήσεις η αξιολόγηση των μεντόρων είναι λίγο λιγότερο θετική από εκείνη των φοιτητών/τριών.

- Ο/Η φοιτητής/τρια χρησιμοποιεί διαδραστικές και συμμετοχικές μεθόδους ως μέρος της διδακτικής πρακτικής- βλ. σχήμα 12
- Ο/Η φοιτητής/τρια βρίσκει τρόπους για να πραγματοποιήσει έργα, να κάνει μικρά πειράματα και να αποκτήσει πρακτική διδακτική εμπειρία
- Ο/Η φοιτητής/τρια συμμετέχει σε συζητήσεις για αμφιλεγόμενα θέματα
- Ο/Η φοιτητής/τρια χρησιμοποιεί την ευκαιρία να επηρεάσει το περιεχόμενο της μελέτης

Σχήμα 12: Οι μέντορες αξιολογούν τη διδασκαλία των φοιτητών/τριών λιγότερο θετικά από ό,τι οι φοιτητές/τριες

3.4.2.3 Αποκόμισαν οι μέντορες επαγγελματικά οφέλη από τη συμμετοχή τους στο έργο;

Την ευθύνη για τον πρώτο σχεδιασμό και στη συνέχεια για την πιλοτική δοκιμή του ΕΠ είχαν τα μέλη της κεντρικής ομάδας του STEP UP-DC. Όπως έχει τεκμηριωθεί στην ενότητα 3.2, η ομάδα αυτή διαπίστωσε ότι, "από επαγγελματική άποψη, η συμμετοχή στο έργο υπήρξε γι' αυτούς μια εξαιρετικά ικανοποιητική εμπειρία". Τέτοιες απόψεις είναι αξιοσημείωτες, όσον αφορά τη μελλοντική επέκταση του έργου στις σχολικές κοινότητες. Όπως μετρήθηκε σε χρόνο, η επαγγελματική επαφή των μεντόρων πρακτικής άσκησης με το έργο ήταν πιο μέτρια, αλλά, αξιολογικά, είχε μεγάλη σημασία. Έπρεπε να λειτουργήσουν ως αυτόπτες μάρτυρες του έργου των φοιτητών/τριών, με κριτική-υποστηρικτική ματιά. Είδαμε ότι, σε γενικές γραμμές, έδειξαν υψηλή αναγνώριση για την απόδοση διδασκαλίας των φοιτητών/τριών με βάση όσα έμαθαν και τις μαθησιακές διαδικασίες γενικά. Οι ίδιοι άντλησαν επίσης επαγγελματική μόρφωση από το έργο καθοδήγησης τους; Πληροφορίες για αυτό το θέμα συλλέχθηκαν μέσω των δύο παρακάτω ερωτήσεων.

Πρώτη ερώτηση:

Σας ενέπνευσε η μεντορική καθοδήγηση να χρησιμοποιήσετε κάποια μέθοδο ή τεχνική διδασκαλίας που χρησιμοποίησε ο/η φοιτητής/τρια; Εάν ναι, παρακαλώ περιγράψτε

Έντεκα μέντορες (42%) δηλώνουν ότι δεν πρόκειται να συμπεριλάβουν τις μεθόδους που χρησιμοποιούν οι φοιτητές/τριες στη δική τους διδακτική πρακτική. Τρεις (12%) απαντούν με ένα "με επιφύλαξη ναι", λέγοντας ότι "Οι τεχνικές ήταν καλές, αλλά τις γνώριζα ήδη, οπότε δεν ήταν καινούργιες για μένα". Οι απαντήσεις από δώδεκα μέντορες (46%) κυμαίνονται από "ελαφρώς θετικές", π.χ: "Πάντα προσπαθείς να παίρνεις από τους φοιτητές. Δεν πήρα κάτι συγκεκριμένο, αλλά ήταν αρκετά θετικό" - έως "πολύ θετικές", π.χ: 1) "Ναι, της ζήτησα να μου δώσει κάποιο από το υλικό που χρησιμοποίησε στην τάξη". 2) "Χρησιμοποίησα τα σχέδια μαθήματος που έγιναν σε συνεργασία με τη φοιτήτρια σε άλλες τάξεις".

Δεύτερη ερώτηση:

Τι μάθατε από τη συμμετοχή σας στο πρόγραμμα STEP UP-DC;

Ομολογουμένως, η ερώτηση είναι καθοδηγητική. Προϋποθέτει ότι η καθοδήγηση των φοιτητών/τριών του STEP UP-DC θα έχει οδηγήσει σε κάποιου είδους μάθηση. Εξετάστηκε η δυνατότητα να ζητηθεί ποσοτική απάντηση, δηλαδή μέσω της συνηθισμένης πενταβάθμιας κλίμακας Likert. Η ιδέα, ωστόσο, διαπιστώθηκε ότι θα απέδιδε μια ανύπαρκτη μονοδιάστατη ποιότητα στο θέμα της ερώτησης και, ως εκ τούτου,

εγκαταλείφθηκε. Ένας από τους 26 ερωτηθέντες, ένα (4%) απάντησε "Τίποτα καινούργιο". Από τους υπόλοιπους (96%) θίγεται μια μεγάλη ποικιλία διαστάσεων της μάθησης. Πέντε παραδείγματα που ακολουθούν κινούνται από τα "φαινομενικά μέτρια μαθησιακά οφέλη" έως τη "μάθηση υψηλού επιπέδου":

- Ήρθα σε επαφή με το υλικό του έργου.
- Ήταν μια πολύ καλή συνεργασία με το Πανεπιστήμιο και ελπίζω να έχω και του χρόνου τόσο καλούς φοιτητές.
- Καινοτόμος διδασκαλία με προσέγγιση χωρίς αποκλεισμούς και μεγάλη έμφαση στην προώθηση των οικουμενικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της δημοκρατικής κουλτούρας. Ήθος στη Διδασκαλία για τον επαγγελματία TESOL του 21ου αιώνα!
- Να προσπαθώ να συμπεριλάβω όλους τους μαθητές μου στο μάθημά μου, να είμαι ανοιχτός σε νέες προοπτικές και απόψεις, να ακούω προσεκτικά, να εκφράζω τη γνώμη μου χωρίς να είμαι απόλυτος και προσβλητικός.
- (...) Έκανα το σεμινάριο στο πανεπιστήμιο και το e-learning πρόγραμμα πέρυσι. Άλλαξα τον τρόπο αξιολόγησης και εκτίμησης. (...) Νομίζω τώρα μετά από δύο χρόνια ότι όλοι οι εκπαιδευτικοί πρέπει να γνωρίζουν το σώμα των ικανοτήτων για τον δημοκρατικό πολιτισμό και κυρίως πώς να το χρησιμοποιούν στην πράξη στα σχολεία με τους μαθητές, στην τάξη και με τους άλλους εκπαιδευτικούς και τον διευθυντή. Νομίζω ότι όλοι πρέπει να αναπτύξουμε πρώτα τις προσωπικές μας ικανότητες και στη συνέχεια να τις διδάξουμε.

3.4.3 Σύνοψη

Στην ενότητα 3.4 παρουσιάζονται δύο σειρές αποτελεσμάτων αξιολόγησης. Και τα δύο σύνολα στοχεύουν στην αποκάλυψη του μαθησιακού αντίκτυπου του STEP UP-DC σε σχέση με τις ΙΔΠ στους συμμετέχοντες/στις συμμετέχουσες φοιτητές/τριες.

Το πρώτο σύνολο δείχνει ότι οι έμπειροι μέντορες θεωρούν σαφώς ότι οι φοιτητές/τριες του STEP UP-DC επιδεικνύουν περισσότερες ικανότητες βασισμένες στις ΙΔΠ στις διδακτικές τους δραστηριότητες σε σχέση με τους/τις φοιτητές/τριες που δεν είναι φοιτητές του STEP UP-DC.

Στη δεύτερη σειρά αποτελεσμάτων αξιολόγησης οι φοιτητές/τριες και οι μέντορες αξιολογούν τη διδακτική επίδοση των φοιτητών/τριών, σύμφωνα με τους δείκτες ποιότητας που σχετίζονται με το ΠΑΙΔΠ. Η διαδικασία αυτή επιλέχθηκε εν μέρει ως μέσο μείωσης των κινδύνων αξιοπιστίας που θα μπορούσαν διαφορετικά να ενεργοποιηθούν. Τόσο οι μέντορες πρακτικής άσκησης όσο και οι φοιτητές/τριες πρακτικής άσκησης ενδέχεται να έχουν προσωπικούς λόγους να αναβαθμίσουν ή να υποβαθμίσουν τις αξιολογικές τους κρίσεις. Από τεχνικής άποψης, αντιμετωπίσαμε αυτό το ζήτημα αξιοπιστίας μέσω της τριγωνποίησης, δηλαδή με το να ζητάμε τόσο από τους/τις μέντορες όσο και από τους φοιτητές/τις φοιτήτριες να κάνουν συγκρίσιμες αξιολογήσεις. Κατ' αρχάς, θα μπορούσαμε να είχαμε προχωρήσει την τριγωνποίηση ένα βήμα παραπέρα, ζητώντας επίσης από τους μαθητές/τριες της τάξης του φοιτητή να κάνουν αξιολογήσεις της απόδοσης του εκπαιδευτικού. Υπό τις δεδομένες συνθήκες, ωστόσο, θεωρήσαμε ένα τέτοιο βήμα μη ρεαλιστικό.

3.5 Αξιολόγηση από τους εταίρους του Παν. Λευκωσίας και του ΕΚΠΑ ανά ενότητα των δραστηριοτήτων των εργαστηρίων που ενσωματώθηκαν στις ενότητες 1-6

Σε παραπάνω ενότητα 2.3.3.2 παρουσιάσαμε την αξιολόγηση των φοιτητών/τριών για τις ενότητες του ΕΠ, μία προς μία, όσον αφορά την εκπαιδευτική τους αξία. Μια παρόμοια αξιολόγηση από τους Καθηγητές/Επιμορφωτές του ΕΠ θα ήταν καταρχήν επιθυμητή. Ωστόσο, δεδομένου ότι ολόκληρη η ενότητα, λόγω των περιορισμών του Corona, παραδόθηκε σε διαδικτυακή μορφή, ο υπεύθυνος Καθηγητής για τις ενότητες δεν ήταν σε θέση να κάνει αξιολόγηση βάσει εμπειρίας όλα τα μέρη των ενότητων - αλλά μόνο να σχολιάσει τα προγραμματισμένα εργαστήρια όπου εκεί υπήρχε άμεση, έστω και διαδικτυακή αλληλεπίδραση καθηγητών και φοιτητών/τριών.

Κατά συνέπεια, ζητήθηκε από τους Καθηγητές που ήταν υπεύθυνοι για τις ενότητες 1-6, μετά από κάθε ολοκληρωμένη ενότητα, να σχολιάσουν την αντιλαμβανόμενη εκπαιδευτική ποιότητα της εφαρμογής του εργαστηρίου της ενότητας με βάση αυτές τις ερωτήσεις:

Σας ζητάμε να συμπληρώσετε αυτό το ερωτηματολόγιο αμέσως μετά την ολοκλήρωση ενός εργαστηρίου, όσο το γεγονός είναι ακόμη νωπή στη μνήμη σας. Για κάθε έναν από τους τομείς που αναφέρονται παρακάτω, σας ζητάμε, είτε να κάνετε κλικ στο κουτάκι OK είτε να περιγράψετε προβληματικές πτυχές όπως τις βιώσατε:

- Κατανομή χρόνου για ολόκληρο το εργαστήριο και για μεμονωμένες δραστηριότητες;
- Σαφήνεια των οδηγιών;
- Χρησιμότητα του υλικού;
- Σχέση μεταξύ δραστηριοτήτων και ΠΜΑ;
- Άλλα σχόλια

Στο συνημμένο 8 παρουσιάζονται γραφικές παραστάσεις των απαντήσεων σε αυτές τις ερωτήσεις. Όπως φαίνεται, οι αξιολογήσεις είναι εξαιρετικά θετικές. Σε τέσσερις απαντήσεις από τις συνολικά 40, ένας αξιολογητής σχολιάζει ότι ο χρόνος που διατέθηκε για τις προγραμματισμένες δραστηριότητες φαινόταν πολύ περιορισμένος. Δεν αναφέρθηκαν άλλα κρίσιμα ζητήματα. Σε μια προοπτική μικρής κλίμακας, οι αξιολογήσεις αυτές είναι συνοπτικές. Σε μεγαλύτερη κλίμακα έχουν διαμορφωτική χροιά, δεδομένου ότι τα κρίσιμα σχόλια που διατυπώθηκαν σχετικά με την κατανομή του χρόνου μπορούν να οδηγήσουν σε προσαρμογές των εν λόγω ενότητων.

3.6 Αξιολόγηση του ΕΠ του εταίρου LBU

Στο LBU μια υποχρεωτική διαδικασία διαπίστευσης, η οποία έγινε επιτυχημένα, αλλά καθυστερημένα, απέκλεισε την πλήρη εφαρμογή των επτά ενότητων του ΕΠ. Ως εκ τούτου, η πιλοτική δοκιμή του ΕΠ από τον εταίρο LBU οργανώθηκε ως εξής:

- Συγκλήθηκε μία ομάδα εστίασης αποτελούμενη από εκπαιδευόμενους STEM, συμπεριλαμβανομένων των μαθηματικών, της επιστήμης των υπολογιστών, του σχεδιασμού και της τεχνολογίας, και έναν εκπαιδευτή εκπαιδευτικών.
- Οι συμμετέχοντες/συμμετέχουσες εισήχθησαν στη φιλοσοφία και τους στόχους του ΕΠ του STEP UP-DC και έγινε επίδειξη του υλικού των ενότητων και των μεθόδων αξιολόγησης.
- Πραγματοποιήθηκε μια σε βάθος συνεδρία ανατροφοδότησης και η ανατροφοδότηση απομαγνητοφωνήθηκε και αναλύθηκε.
- Επιπλέον, ερωτήθηκαν μέντορες καθηγητές με ειδίκευση στα μαθηματικά.

Σε περιληπτική μορφή, οι πιλοτικές δοκιμές έδωσαν τα εξής αποτελέσματα:

- Από τη μία πλευρά, οι φοιτητές/τριες εξέφρασαν έντονο ενδιαφέρον για την ένταξη του διδακτικού υλικού που σχετίζεται με τις ΙΔΠ στο πρόγραμμα σπουδών τους.
- Ωστόσο, την ίδια στιγμή εξέφρασαν επίσης την επίγνωση ότι οι φοιτητές/τριες που δεν είναι φοιτητές/τριες STEM και αυτοί που πρόκειται να πάνε στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση πιθανόν να δείξουν ενδιαφέρον για να κάνουν το πλήρες πρόγραμμα.
- Οι απόψεις αυτές υποστηρίχθηκαν περαιτέρω από τις συνεντεύξεις με μέντορες που ειδικεύονται στα μαθηματικά. Είπαν ότι, σε γενικές γραμμές, η βρετανική εκπαιδευτική πολιτική δίνει προτεραιότητα στις εργαλειακές, εξειδικευμένες σε ειδικότητες πτυχές της σχολικής διδασκαλίας. Η επακόλουθη έλλειψη άμεσης εστίασης στη δημοκρατική ιδιότητα του πολίτη γίνεται ιδιαίτερη πρόκληση για τους ειδικούς STEM, στο βαθμό που δυσκολεύονται να συνδεθούν με το κοινωνικό και κοινωνικό πλαίσιο των μαθητών. Με αυτόν τον τρόπο, αυτή η πιλοτική δοκιμή μπορεί να θεωρηθεί ως επιβεβαίωση των αποτελεσμάτων που προέκυψαν από τις προσπάθειες του LBU στον τομέα της ανάλυσης αναγκών- βλ. ενότητα 3.1.3 ανωτέρω.

3.7 Σύνοψη ολόκληρης της ενότητας 3

Στην ενότητα 3 παρουσιάζεται ένα ευρύ φάσμα αποτελεσμάτων αξιολόγησης σχετικά με το ΕΠ του STEP UP-DC. Ως εκ τούτου, παρέχει πυρηνικές πληροφορίες για την αξιολόγηση του προγράμματος. Δεδομένου ότι η εφαρμογή του προγράμματος σχεδιάστηκε ως πιλοτική δοκιμή, τα αποτελέσματα μπορούν να εξεταστούν τόσο από διαμορφωτική όσο και από συνοπτική άποψη. Η "διαμορφωτική προοπτική" ανοίγει δυνατότητες για βελτιώσεις του ΕΠ. Η "αθροιστική προοπτική" συνεπάγεται μια γενική αξιολόγηση της εκπαιδευτικής ποιότητας του ΕΠ στην παρούσα μορφή του, με βάση τα κριτήρια του ΠΑΙΔΠ. Θεωρούμε ότι η αθροιστική ανάγνωση των αποτελεσμάτων αξιολόγησης που παρουσιάζονται σε αυτό το τμήμα υποστηρίζει την πεποίθηση ότι η ανάπτυξη του ΕΠ του STEP UP-DC αξίζει οπωσδήποτε να συνεχιστεί.

4 Πιστοποίηση

4.1 Εισαγωγή

Στην ψηφιακή πλατφόρμα STEP UP-DC η πιστοποίηση περιγράφεται ως εξής:

Ο στόχος της διαδικασίας πιστοποίησης είναι να συνδέσει τις ΙΔΠ και την κατάρτιση των εκπαιδευτικών με την αυξανόμενη ζήτηση των εκπαιδευτικών για επίσημη πιστοποίηση των γνώσεων και των δεξιοτήτων τους, αναπτύσσοντας ένα πρότυπο διαδικασίας πιστοποίησης της διδασκαλίας των ΙΔΠ, που μελλοντικά μπορεί να υιοθετηθεί από εθνικούς ή διεθνείς φορείς πιστοποίησης.

Η ομάδα STEP UP-DC ανέπτυξε τρεις κατηγορίες ερωτήσεων και δραστηριοτήτων για τη διαδικτυακή διαδικασία πιστοποίησης σύμφωνα με τους δείκτες του έργου και τη μεθοδολογία που απαιτεί ερωτήσεις κλειστού τύπου:

- Γραπτές ερωτήσεις που χρησιμοποιούνται για αυτοαξιολόγηση και είναι γνωστές στους συμμετέχοντες (χρησιμοποιούνται στα κριτήρια αυτοαξιολόγησης των εκπαιδευτικών ενοτήτων)
- Γραπτές νέες και πρωτότυπες ερωτήσεις που μπορούν να αξιολογήσουν τα μαθησιακά αποτελέσματα και βασίζονται στο εκπαιδευτικό υλικό του έργου
- Διαδραστικές εκπαιδευτικές δραστηριότητες με βάση Βίντεο/Σενάρια βασισμένα στο εκπαιδευτικό υλικό του έργου.

Περισσότερες λεπτομέρειες παρουσιάζονται στην Έκθεση του έργου IO2- Πιστοποίηση της διδακτικής επάρκειας του Δημοκρατικού Πολιτισμού

4.2 Διαδικασία αξιολόγησης και πορίσματα

Τον Νοέμβριο του 2022 φοιτητές/τριες ελληνικής καταγωγής (εταίροι ΕΚΠΑ και Παν. Θεσσαλίας) διατέθηκαν για μια πιλοτική δοκιμή του υλικού πιστοποίησης. Ο εταίρος ΕΚΠΑ υλοποίησε την πιλοτική δοκιμή και δεν παρατήρησε διαδικαστικά προβλήματα. Οι συμμετέχοντες/συμμετέχουσες δεν υπέβαλαν ερωτήσεις. Όλοι/Όλες ολοκλήρωσαν τη δοκιμασία εντός του καθορισμένου χρονικού πλαισίου. Όσον αφορά τα αποτελέσματα της αξιολόγησης, το 74% πέτυχε 80-100% (βαθμός Α), το 22% πέτυχε 60-79% (βαθμός Β) και το 4% πέτυχε 50-59% (βαθμός Γ).

5 Δείκτες ποιότητας

5.1 Εισαγωγή

Κατά τη διάρκεια των πέντε πρώτων μηνών του έργου (Νοέμβριος 2019 => Απρίλιος 2020) όλοι οι εταίροι συμμετείχαν σε συζητήσεις μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου σχετικά με τη βέλτιστη δομή/μορφή και το εκπαιδευτικό περιεχόμενο του ΕΠ του STEP UP-DC. Κατά τη διάρκεια του Μαΐου 2020 ο συντονιστής του έργου συμπύκνωσε τις συζητήσεις αυτές σε έναν Οδηγό 25 σελίδων για τον σχεδιασμό του ΕΠ (συνημμένο 10). Το έγγραφο αυτό αποτέλεσε σημείο καμπής στην πορεία ανάπτυξης του έργου. Το εισαγωγικό του κείμενο (σελίδα 2) έχει ως εξής:

Αυτός ο οδηγός περιλαμβάνει βασικές κατευθυντήριες γραμμές προκειμένου να εφαρμοσθούν οι προτεραιότητες και οι ιδέες μας για τη διδασκαλία του δημοκρατικού πολιτισμού στους φοιτητές/στις φοιτήτριες σε ένα Επιμορφωτικό Πρόγραμμα (module) που θα ενσωματωθεί στο Πρόγραμμα Σπουδών (curriculum) των πανεπιστημίων και θα σχετίζεται με την πρακτική άσκηση, ενώ θα πραγματοποιείται εναλλακτικά ως πρόγραμμα δια ζώσης ή εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.

(...) Ο οδηγός προσπαθεί να μας υποστηρίξει σε όλη τη διάρκεια των υποχρεώσεών μας, ώστε να μπορέσουμε να σχεδιάσουμε και να δομήσουμε τις επιμέρους ενότητες και τις δραστηριότητές τους εστιάζοντας στο τι επιδιώκουμε να πετύχει το ΕΠ, πώς μπορούμε να κάνουμε το ΕΠ ενδιαφέρον για τα πανεπιστήμιά μας και, κυρίως, πώς μπορεί να θεωρηθεί ως μια ελκυστική μαθησιακή εμπειρία για τους φοιτητές/τις φοιτήτριες που πραγματοποιούν την πρακτική άσκηση.

Από την άποψη της αξιολόγησης, ο Οδηγός έχει ως στόχο να εγγυηθεί ότι το ΕΠ του STEP UP-DC συμμορφώνεται με τις απαιτήσεις που ορίζονται στο κείμενο της αίτησης:

Το έργο αποσκοπεί στην ανάπτυξη ενός καινοτόμου επιμορφωτικού προγράμματος φοιτητών (ΕΠ) για τη διδασκαλία των ΙΔΠ με βάση τη διακρατική συνεργασία μεταξύ εταίρων με διαφορετικό εθνικό εκπαιδευτικό υπόβαθρο και δυνατότητα συνεισφοράς σε αυτό με τις διαφορετικές εθνικές εμπειρίες τους

(σελίδα 57).

... να αναπτύξει ένα μοντέλο για την παροχή επιμόρφωσης με τη χρήση καινοτόμων και τεκμηριωμένων κοινωνικοπαιδαγωγικών μεθόδων που θα είναι οικονομικά αποδοτικές και θα οδηγήσουν σε βιώσιμα αποτελέσματα μετά την ολοκλήρωση της χρηματοδότησης (σελίδα 59).

Λόγω της σημασίας του Οδηγού σε σχέση με το έργο, θα παρουσιάσουμε εδώ έναν θεματικά ταξινομημένο κατάλογο των χαρακτηριστικών που τον καθιστούν άξιο των παραπάνω χαρακτηρισμών. Ο κατάλογος στο σύνολό του θα πρέπει να θεωρηθεί ως ένα σύνολο δεικτών ποιότητας που συνδέονται με το εκπαιδευτικό αποτέλεσμα του STEP UP-DC.

5.2 Αναφορά και συζήτηση των δεικτών ποιότητας

5.2.1 Καινοτομία

Το ΠΑΙΔΠ (τόμος 3, κεφάλαιο 4) τονίζει έντονα την ανάγκη εφαρμογής της διδασκαλίας που βασίζεται στις ΙΔΠ στο πεδίο της εκπαίδευσης/επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών. Οι δεσμεύσεις αυτές μπορούν να λάβουν πολλές μορφές. Η δημιουργία επιμορφωτικών προγραμμάτων ακολουθούμενη από την εφαρμογή τους είναι μία από αυτές. Στον Οδηγό παρουσιάζεται μια γενική περιγραφή ενός επιμορφωτικού προγράμματος βασισμένο στις ΙΔΠ, έτοιμο για εφαρμογή. Το ΕΠ μπορεί να χαρακτηριστεί καινοτόμο στο βαθμό που είναι μοναδικό. Μια ακόμη, και σίγουρα καινοτόμος ιδιαιτερότητα του Οδηγού του STEP UP-DC, ωστόσο, είναι ότι η περιγραφή του ΕΠ συνοδεύεται από ένα υπόδειγμα ενότητας προς συμπλήρωση (πρότυπο-φόρμα) που περιλαμβάνει μια πολύ λεπτομερή σειρά οδηγιών για το πώς να εισαχθούν συγκεκριμένα στοιχεία γνώσεων και διαδικασιών σε αυτό. Έτσι, ο Οδηγός χρησιμεύει ως παιδαγωγικό εργαλείο, όχι μόνο για τους εγγεγραμμένους φοιτητές/τριες, αλλά και για τους/τις Καθηγητές/Επιμορφωτές που θέλουν να ασχοληθούν με την ανάπτυξη ενότητων διδασκαλίας στο πλαίσιο του δικού τους επαγγελματικού τομέα και πάντα σύμφωνα με το ΠΑΙΔΠ. Μια τέτοια διαδικασία απαιτείται στην πραγματικότητα από το ίδιο το ΕΠ, καθώς η ενότητα 7 πρέπει να σχεδιαστεί από τον Καθηγητή/Επιμορφωτή που είναι υπεύθυνος για την πρακτική άσκηση του φοιτητή/της φοιτήτριας.

5.2.2 Εγκυρότητα σε σχέση με την πλατφόρμα αξιών STEP UP-DC

Δεδομένου ότι θεωρείται απαραίτητη προϋπόθεση για την ανάπτυξη όλων των προγραμμάτων διδασκαλίας η επιλογή του διδακτικού υλικού από τον δημιουργό να βασίζεται σε αποφάσεις σχετικά με τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα (ΠΜΑ), ο Οδηγός τονίζει: "Ποια είναι η προσδοκώμενη προσδοκία της ενότητας για τη μάθηση του φοιτητή/της φοιτήτριας;" Όπως είναι φυσικό, στις διδακτικές δραστηριότητες που βασίζονται στο ΠΑΙΔΠ, τα ΠΜΑ πρέπει επίσης να αντικατοπτρίζουν τις αξίες του ΠΑΙΔΠ. Αυτή η έμφαση, ωστόσο, δεν εκφράζεται μόνο με λόγια, ως μια καλή συμβουλή. Οι οδηγίες του υποδείγματος καθιστούν υποχρεωτικό όλα τα ΠΜΑ που αφορούν μια συγκεκριμένη ενότητα να βρίσκουν την αιτιολόγησή τους σε έναν ή περισσότερους δείκτες που αναφέρονται στον τόμο 2 του ΠΑΙΔΠ. Κατ' αρχήν, επομένως, μπορεί να αναμένεται ότι, εφόσον τα ΠΜΑ μιας ενότητας έχουν πράγματι υλοποιηθεί, η μάθηση που σχετίζεται με τις ΙΔΠ έχει πράγματι πραγματοποιηθεί. Το κατά πόσον ή σε ποιο βαθμό ισχύει αυτή η "κατ' αρχήν δήλωση" μπορεί στη συνέχεια να αποτελέσει αντικείμενο αξιολόγησης.

5.2.3 Μεταβιβασιμότητα

Όπως αναφέρθηκε, ο Οδηγός έχει έκταση 25 σελίδες. Περιέχει οδηγίες υψηλού βαθμού τεχνικής φύσεως. Οι

οδηγίες που παρέχονται έχουν μεγάλη γλωσσική σαφήνεια, αλλά και μεγάλες απαιτήσεις από τον επαγγελματία που θα τις εφαρμόσει. Περισσότερα από δέκα μέλη της ομάδας STEP UP-DC έχουν χρησιμοποιήσει τον Οδηγό για τη δημιουργία ενοτήτων. Όλες οι προσωπικές, βασισμένες σε συνεντεύξεις, αξιολογήσεις της χρηστικότητας του Οδηγού ήταν θετικές- βλ. ενότητα 3.2.1.

5.2.4 Αποτελεσματικότητα ως προς την οικονομία

Το γεγονός ότι όλοι οι χρήστες του Οδηγού τον βίωσαν ως ένα εξαιρετικά χρήσιμο εργαλείο για την ανάπτυξη διδακτικών ενοτήτων, δικαιολογεί την περιγραφή του και ως ένα οικονομικά αποδοτικό εργαλείο.

5.2.5 Χρήση καινοτόμων και τεκμηριωμένων κοινωνικοπαιδαγωγικών μεθόδων

Στο πλαίσιο της γενικής περιγραφής του ΕΠ, στις σελίδες 6-8 του οδηγού παρουσιάζεται ένας σημαντικός κατάλογος κοινωνικοπαιδαγωγικών πηγών και δημοσιεύσεων που βασίζονται σε δικτυακούς τόπους και στις οποίες βασίζεται το ΕΠ και από τις οποίες οι δημιουργοί των διδακτικών ενοτήτων μπορούν να αντλήσουν εκπαιδευτική έμπνευση.

5.2.6 Διδασκαλία με βάση τη δραστηριότητα και την αλληλεπίδραση

Στο ΠΑΙΔΠ, τόμος 3, σελίδα 29, αναφέρεται ότι "(δ)ημοκρατικές αξίες, στάσεις και δεξιότητες δεν μπορούν να αποκτηθούν μόνο μέσω της επίσημης διδασκαλίας για τη δημοκρατία, αλλά πρέπει να ασκούνται". Αυτή η βασισμένη σε αξίες στάση τονίστηκε επίσης έντονα από τον εταίρο EWC στον ρόλο του ως εμπειρογνώμονα του ΠΑΙΔΠ. Η αναφερθείσα σελίδα του ΠΑΙΔΠ φέρνει επίσης έναν κατάλογο πέντε "μεθόδων και προσεγγίσεων προσανατολισμένων στη διαδικασία" που μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως εκπαιδευτικά μέσα για τη μετάφραση αυτής της βασισμένης σε αξίες στάσης στη διδακτική πράξη. Δεδομένης της υπάρχουσας εκπαιδευτικής κουλτούρας στα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια, δεν μπορεί να θεωρηθεί δεδομένο ότι οι μελλοντικοί χρήστες του ΕΠ του STEP UP-DC θα είναι επαρκώς εξοικειωμένοι με ένα προσανατολισμένο στη διαδικασία στυλ διδασκαλίας. Κατά συνέπεια, είναι πολύ σημαντικό ότι ο Οδηγός 1) δίνει παραδείγματα δραστηριοτήτων εργαστηρίων που ενισχύουν τη δημοκρατία- 2) δίνει πολύ λεπτομερείς, ακριβείς οδηγίες για το πώς να σχεδιάζονται τέτοιες δραστηριότητες.

5.2.7 Υποστηρικτική ομάδα

Είναι λυπηρό το γεγονός ότι τα εκπαιδευτικά ιδρύματα συχνά χαρακτηρίζονται από μια έντονα ατομικιστική κουλτούρα. Κάθε Καθηγητής διαχειρίζεται τις δικές του τάξεις. Γίνεται καθήκον των φοιτητών/τριών να συνενώσουν ένα κατακερματισμένο πεδίο μάθησης. Μια τέτοια κουλτούρα θέτει περιορισμούς σε αυτό που στο ΠΑΙΔΠ ονομάζεται Συνολική Σχολική Προσέγγιση (Whole School Approach). Στον Οδηγό παρουσιάζεται ένα μοντέλο για τον τρόπο με τον οποίο μια ομάδα Καθηγητών/Επιμορφωτών μπορεί να συνεργαστεί, για να δημιουργήσουν ενότητες εκπαίδευσης/επιμόρφωσης, ο καθένας εργαζόμενος στο πλαίσιο της δικής του ειδικότητας, αλλά ταυτόχρονα να μοιράζεται γνώσεις και να εμπνέει αμοιβαία ο ένας τον άλλον. Με αυτόν τον τρόπο καθιερώνονται οι ίδιοι/ες ως ομάδα ΙΔΠ μέσα στο ευρύτερο πλαίσιο του θεσμού/οργανισμού. Το μοντέλο βασίζεται στην πραγματική ομαδική εργασία που έλαβε χώρα στην ομάδα συνεργατών του ΕΚΠΑ και έχει πλήρως καταγραφεί.

6. Συμπέρασμα

6.1 Εισαγωγή

Όπως έχει τονιστεί πολλές φορές στις παραπάνω πέντε ενότητες, η παρούσα έκθεση είναι σύμφωνη με τις απαιτήσεις της εφαρμογής του έργου, πιστή στην πραγματική πορεία των γεγονότων που έλαβαν χώρα στο έργο STEP UP-DC και δίνει μια εικόνα του έργου ως προς τα αποτελέσματα που έχουν επιτευχθεί και είναι ενθαρρυντικά για τη συνέχιση έργων σύμφωνα με τη μορφή του STEP UP-DC.

6.1.1 Συστάσεις για τους μελλοντικούς χρήστες

Με βάση τις εμπειρίες του έργου και ως μέσο διασφάλισης της ποιότητας σε μελλοντικές, κατάλληλα προσαρμοσμένες εκδόσεις του μορφότυπου STEP UP-DC, παρουσιάζονται οι ακόλουθες συστάσεις.

6.1.1.1 Καθορισμός του κοινωνικού πλαισίου με βάση την αξία

Στην ενότητα 3.2.1 ένα μέλος της ομάδας STEP UP-DC "αναφέρει τον κίνδυνο ότι η εμπνευσμένη από το ΠΑΙΔΠ μορφή διδασκαλίας, αν αποδειχθεί επιτυχής, μπορεί να "εκφυλιστεί" και να μετατραπεί απλώς σε θέμα τεχνικής και τήρησης κανόνων". Παρόμοιες ανησυχίες εκφράστηκαν έντονα από τον εταίρο του EWC στο πλαίσιο της επαγγελματικής υποστήριξης του εταίρου προς τους εταίρους υλοποίησης. Και αυτές οι ανησυχίες συμφωνούν βαθιά με το πνεύμα του ΠΑΙΔΠ- βλ. π.χ. το ακόλουθο απόσπασμα (τόμος 3, σσ.76-77):

ο ρόλος των ιδρυμάτων εκπαίδευσης εκπαιδευτικών είναι πραγματικά σύνθετος και πολύπτυχος: στόχος τους δεν είναι μόνο να εκπαιδεύουν τους εκπαιδευτικούς ώστε αυτοί να είναι σε θέση να κάνουν αποτελεσματική χρήση του Πλαισίου ΙΔΠ στα σχολεία και σε άλλα εκπαιδευτικά ιδρύματα (η «τεχνική» πλευρά), αλλά και να τους εφοδιάζουν με ένα σύνολο ικανοτήτων απαραίτητων ώστε να συνυπάρχουν ως δημοκρατικοί πολίτες σε διαφορετικές κοινωνίες (η «ουσιαστική» πλευρά). Οι εκπαιδευτικοί που λειτουργούν επιτυχώς στην καθημερινή ζωή τους μέσα σε δημοκρατικές και πολυπολιτισμικές κοινωνίες, θα εκπληρώνουν με τον καλύτερο τρόπο τον ρόλο τους στην τάξη.

Συνεπώς, συνιστάται στους μελλοντικούς χρήστες του προγράμματος STEP UP-DC και σε μελλοντικού σχεδιαστές παρόμοιων εκπαιδευτικών/επιμορφωτικών προγραμμάτων να έχουν υπόψη τους όχι μόνο την ανάπτυξη γνωστικών ικανοτήτων, αλλά και την ανάπτυξη κοινωνικών ικανοτήτων και ικανοτήτων που σχετίζονται με τις ΙΔΠ στην επαγγελματική ομάδα που είναι υπεύθυνη για το σχεδιασμό και την εφαρμογή του προγράμματος. Η ενότητα 3.2 περιγράφει εν συντομία τέτοιες δραστηριότητες ανάπτυξης της ομάδας όπως εφαρμόστηκαν στο πρόγραμμα STEP UP-DC. Πρβλ. επίσης ΠΑΙΔΠ, τόμος 3, κεφάλαιο 5 σχετικά με τη Συνολική Σχολική Προσέγγιση.

6.1.1.2 Προσαρμογή του προγράμματος στις τοπικές ανάγκες

Στην ενότητα 3.1 παρουσιάζεται μια ποικιλία εργαλείων και μεθόδων μέσω των οποίων μπορούν να αποκαλυφθούν οι τοπικές ανάγκες που βιώνει κάθε χώρα, πανεπιστημιακός οργανισμός κλπ: προφορική συνέντευξη, γραπτό ερωτηματολόγιο, συνεντεύξεις σε ομάδες εστίασης. Τα αποτελέσματα από τη διερεύνηση της Ανάλυσης Αναγκών επιτρέπουν την προσθήκη ειδικών οπτικών γωνιών που εστιάζουν σε τοπικά ζητήματα στο περιεχόμενο του προγράμματος, προσθέτοντας έτσι δυναμικά τον μαθησιακό αντίκτυπό τους- βλ. ΠΑΙΔΠ, τόμος 3, σ. 18: " ... τα προγράμματα σπουδών όταν εφαρμόζονται θα πρέπει να

αντανακλούν και να είναι στενά ευθυγραμμισμένα με καθημερινά, πραγματικά ζητήματα". Περαιτέρω, η συμμετοχή των ενδιαφερομένων στο έργο του σχεδιασμού των προγραμμάτων επιμόρφωσης συνάδει από μόνη της με τις αξίες του ΠΑΙΔΠ- πρβλ. ΠΑΙΔΠ, τόμος 3, σ. 17: "Όλοι οι εμπλεκόμενοι - ιδίως εκείνοι στους οποίους απευθύνεται το πρόγραμμα σπουδών - θα πρέπει να έχουν λόγο και να συμμετέχουν ακόμη και στη λήψη αποφάσεων σχετικά με το περιεχόμενό του".

6.1.1.3 Πιλοτική δοκιμή εκδοχών (επιλεγμένου) υλικού του προγράμματος

Στο πλαίσιο του έργου STEP UP-DC πραγματοποιήθηκαν δύο εφαρμογές πιλοτικής δοκιμής:

➤ Στο εαρινό εξάμηνο του 2021 τα μέλη της ελληνικής ομάδας δοκίμασαν πιλοτικά επιλεγμένα μέρη του προγράμματος- βλ. ενότητα 3.2. Εκτός από την υποστήριξη της επαγγελματικής αυτοπεποίθησης με την παιδαγωγική των ΙΔΠ, αυτή η πιλοτική δοκιμή ενίσχυσε επίσης το ομαδικό πνεύμα μεταξύ των συμμετεχόντων.

➤ Στο φθινοπωρινό και εαρινό εξάμηνο 2021-22 ολόκληρο το ΕΠ δοκιμάστηκε πιλοτικά στην Κύπρο (Παν. Λευκωσίας) και στην Ελλάδα (ΕΚΠΑ, Παν. Θεσσαλίας) και αξιολογήθηκε στο Ηνωμένο Βασίλειο (LBU). Όπως φαίνεται από μια αξιολογική προοπτική, ο σκοπός αυτής της πιλοτικής δοκιμής ήταν να συλλεγούν πληροφορίες που, με διαμορφωτικό τρόπο, θα μπορούσαν να υποστηρίξουν τις προσαρμογές του ΕΠ ώστε να αναπτυχθεί τελικώς ψηφιακά, να δημιουργηθούν επιπλέον διαδραστικές ασκήσεις και να αναρτηθούν όλα σε δύο γλώσσες συνολικά και ως ανοιχτοί εκπαιδευτικοί πόροι στην ψηφιακή πλατφόρμα του έργου.

Όπως, ωστόσο, υπονοείται στις ενότητες 6.1.1.2-3 ανωτέρω, οι μελλοντικοί χρήστες του σχήματος STEP UP-DC δεν πρόκειται να θεωρήσουν το υλικό του ΕΠ της πλατφόρμας ως ένα "ολοκληρωμένο" πακέτο, έτοιμο για εφαρμογή, αλλά μάλλον ως μια πηγή έμπνευσης για περαιτέρω, τοπικά προσαρμοσμένη εργασία σχεδιασμού. Συνιστάται, επομένως, η πιλοτική δοκιμή του κατάλληλα προσαρμοσμένου υλικού του προγράμματος. Σύμφωνα με την ενότητα 3.3.2, συνιστάται επίσης οι συμμετέχοντες φοιτητές/τριες να συμβάλλουν με δεδομένα αξιολόγησης.

6.1.1.4 Χρήση του Οδηγού σχεδιασμού του ΕΠ ως εργαλείο σχεδιασμού

Το ΠΑΙΔΠ (τόμος 3, κεφάλαιο 1) προτείνει να χρησιμοποιούνται οι αρχές και οι κατευθυντήριες γραμμές σχεδιασμού του με ευέλικτο, πλαισιωμένο τρόπο: "(Δ)εν είναι η λειτουργία του Πλαισίου να προωθεί μια συγκεκριμένη προσέγγιση του προγράμματος σπουδών". Η προσέγγιση του προγράμματος σπουδών που επιλέχθηκε από το έργο STEP UP-DC ήταν η χρήση των δεικτών ΙΔΠ (από το ΠΑΙΔΠ, τόμος 2) ως σχολαστικά εφαρμοζόμενων μέσων για τη διασφάλιση της ποιότητας- βλ. ενότητα 3.3.1.3. Η προσέγγιση αυτή αποτελεί έναν σημαντικό παράγοντα, τόσο για να καταστεί το έργο καινοτόμο (βλ. ενότητα 5.2.1) όσο και για να του προσδώσει υψηλή εγκυρότητα από την άποψη του ΠΑΙΔΠ (βλ. ενότητα 5.2.2). Αν ξεκινήσει από το μηδέν, μια τέτοια προσέγγιση είναι επίσης εξαιρετικά πολύπλοκη και συνεπώς απαιτητική, όσον αφορά τον επαγγελματικό χρόνο και την ενέργεια, που απαιτεί. Ο προαναφερόμενος Οδηγός για τον σχεδιασμό του ΕΠ (ενότητα 5), καθιστά την προσέγγιση προσιτή, αν και ακόμη απαιτητική.

6.1.1.5 Ενεργός συμμετοχή μεντόρων

Στην ενότητα 3.4.2 ζητήθηκε από τους/τις μέντορες της πρακτικής άσκησης, όχι μόνο να αξιολογήσουν τη διδακτική επάρκεια των φοιτητών/τριών, αλλά και να σχολιάσουν πιθανά επαγγελματικά οφέλη και πρακτική έμπνευση που οι ίδιοι/ες θα μπορούσαν να είχαν από τη συνεργασία με τους φοιτητές/τις φοιτήτριες. Οι ποιοτικές απαντήσεις των μεντόρων δείχνουν ότι η σχέση μέντορα-μεντορευόμενου ήταν

μια σχέση αμοιβαίου επαγγελματικού εμπλουτισμού. Υπό το πρίσμα των αξιών του ΙΔΠ, είναι από μόνο του ευχάριστο το γεγονός ότι ο επαγγελματικός εμπλουτισμός ρέει από τον μέντορα στον καθοδηγούμενο. Όπως φαίνεται από την προοπτική της Συνολικής Σχολικής Προσέγγισης, οι απαντήσεις των μεντόρων είναι επίσης ελπιδοφόρες. Ορισμένοι εκφράζουν ρητά την εκτίμησή τους όσον αφορά τη συνεργασία πανεπιστημίου-σχολείου που βίωσαν. Ως ομάδα, μπορεί να αναμένεται να αναλάβουν ένα ρόλο θετικών πρεσβευτών του ΠΑΙΔΠ, στο δικό τους σχολικό πλαίσιο και αλλού.

7 Αναφορές

- Coleman Sr, L.B. (eds.). (2020). *The ASQ Certified Quality Auditor Handbook* (5th ed). ASQ Quality Press. Retrieved 26 Nov. 2022 from <https://asq.org/quality-resources/quality-assurance-vs-control>
- Council of Europe (2018) *Reference Framework for Democratic Competences. Volume 1: Context, concepts and model*. Strasbourg: Council of Europe Publishing.
- Council of Europe (2018) *Reference Framework for Democratic Competences. Volume 2: Descriptors of competences for democratic culture*. Strasbourg: Council of Europe Publishing.
- Council of Europe (2018) *Reference Framework for Democratic Competences. Volume 3: Guidance for implementation*. Strasbourg: Council of Europe Publishing.
- Patton, M. Q. (2008). *Utilization-Focused Evaluation* (4th ed.), Sage.
- Spehrlich, S & Frölich, M. (2019). *Impact evaluation*. Cambridge (UK): Cambridge University Press